

Názory studentů sociální pedagogiky na homoparentalitu

Denisa Stavinohová

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Denisa Stavínohová**
Osobní číslo: **H18159**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Názory studentů sociální pedagogiky na homoparentalitu**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti homosexuality, homoparentality a psychosexuálního vývoje osobnosti.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

CHRÁSKA, Miroslav, 2007. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: GRADA Publishing. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

OAKLEY, Ann, 2000. Pohlaví, gender a společnost. Praha: Portál. ISBN 80-7178-403-6.

SLOBODA, Zdeněk, 2016. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-09-1.

ŠULOVÁ, L., T. FAIT a P. WEISS, 2011. Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví. Praha: Maxdorf. ISBN 978-80-7345-238-4.

THOROVÁ, Kateřina, 2015. Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0714-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eva Šalenová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **27. ledna 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

L.S.

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 27. ledna 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má ÚTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

16.3.2021

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu kvjvus nebo kvlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odprá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 nstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne kvjši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá inovativním pojetím rodiny a to rodinou homoparentální. Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jaký názor mají studenti sociální pedagogiky na homoparentální rodinu. Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zaměřuje na možnosti homosexuálních párů založit rodinu. Dále se zaměřuje na vnímání homoparentální rodiny v legislativě a ve společnosti. Nakonec objasňuje vztah sociální pedagogiky a homoparentality. Praktická část je tvořena kvantitativním výzkumem realizovaným formou dotazníkového šetření.

Klíčová slova: homoparentální rodina, heteronormativita, homofobie, oprese, sociální pedagog

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the innovative concept of the family, namely the homoparental family. The main goal of the bachelor's thesis is to find out what students of social pedagogy have on a homoparental family. The bachelor thesis is divided into theoretical and practical part. The theoretical part focuses on the possibilities of homosexual couples to start a family. It also focuses on the perception of a homoparental family in legislation and society. Finally, it clarifies the relationship between social pedagogy and homoparentality. The practical part consists of quantitative research carried out in the form of a questionnaire survey.

Keywords: homoparental family, heteronormativity, homophobia, oppression, social pedagogue

Chtěla bych poděkovat Mgr. Evě Šalenové za její ochotu, trpělivost a odborné vedení bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině a příteli za podporu během studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 RODINA.....	12
1.1 HOMOPARENTÁLNÍ RODINA.....	13
1.2 BIOLOGICKÉ A SOCIÁLNÍ RODIČOVSTVÍ.....	14
1.3 HOMOPARENTALITA A LEGISLATIVA	16
2 HETERONORMATIVITA SPOLEČNOSTI.....	19
2.1 HOMOFOBIE	19
2.2 VÝZKUMY ZAMĚŘENÉ NA HOMOPARENTÁLNÍ RODINY	20
2.3 PŘEDSUDKY VŮČI HOMOPARENTÁLNÍM RODINÁM.....	22
3 VZTAH SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY A HOMOPARENTALITY	23
3.1 SOCIÁLNÍ PEDAGOG.....	23
3.2 SOCIÁLNÍ PEDAGOG JAKO SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK.....	25
3.3 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK A OPRESE.....	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
4 DESING VÝZKUMU.....	29
4.1 VÝZKUMNÉ CÍLE	29
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	30
4.3 DRUH VÝZKUMU	30
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	30
4.5 VÝZKUMNÁ METODA A TECHNIKY	32
4.6 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	32
5 ANALÝZA VÝZKUMU	33
5.1 PŘIPRAVENOST NA PRÁCI S HOMOPARENTÁLNÍ RODINOU.....	33
5.2 PŘEDSUDKY VŮČI HOMOPARENTÁLNÍM RODINÁM A DOPADY VÝCHOVY V HOMOPARENTÁLNÍ RODINĚ NA DÍTĚ.....	36
5.3 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ.....	39
5.4 HOMOPARENTÁLNÍ RODINA VE VEŘEJNÉM PROSTORU A V MÉDIÍCH	40
5.5 OPRESE SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ	44
6 INTERPRETACE DAT.....	47
7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	51
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	54
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	58

SEZNAM GRAFŮ	59
SEZNAM PŘÍLOH.....	61

ÚVOD

Rodina je prostředí důležité pro každého jedince, zejména pak pro vývoj dítěte. Je těžké rodinu definovat, protože pro každého z nás znamená rodina něco jiného. V dnešní době se naše společnost vzdaluje ideálu rodiny. Už není pravidlem, že rodinu tvoří otec, matka a děti. Ve společnosti se objevuje krize rodiny a rodiny nabývají různých podob. Homoparentální rodina, kde rodiče jsou osoby stejného pohlaví je jedna z rodin, která se vymyká tradičnímu pojetí rodiny. A to, co je odlišné vyvolává otázky a v některých případech i nepochopení. Homoparentální rodiny si postupně hledají cestu i v české společnosti.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké názory mají studenti sociální pedagogiky na homoparentální rodinu. Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V teoretické části zjišťujeme, jaké mají v dnešní české společnosti homoparentální rodiny možnosti založení rodiny. Zjišťujeme, jak je homoparentální rodina vnímána českou legislativou, a zda existují rozdíly mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím. Dále se zaměřujeme, zda je česká společnost heteronormativní. V teoretické části se věnujeme i profesím sociální pedagog a sociální pracovník, protože právě tyto profese mohou v některých případech život homoparentální rodiny ovlivnit. S profesí sociální pedagog i sociální pracovník může souviset možná oprese, o které také v bakalářské práci hovoříme.

V praktické části je naším hlavním cílem zjistit názory studentů sociální pedagogiky na homoparentální rodiny. Sociální pedagogika je obor interdisciplinární povahy, a proto absolventi oboru mají možnost působit v profesích, kde se mohou s homoparentální rodinou setkat. Proto považujeme názory studentů sociální pedagogiky na homoparentální rodiny za důležité. Praktická část je realizována formou kvantitativního výzkumu a to pomocí dotazníkového šetření. V praktické části zjišťujeme, jak studium oboru sociální pedagogika připravilo studenty na práci s homoparentální rodinou a jak studenti vnímají registrované partnerství a homoparentální rodiny ve veřejném prostoru a v médiích. Dále zjišťujeme, zda mají studenti předsudky vůči homoparentální rodině a jaké dopady vidí v tom, když dítě vyrůstá v homoparentální rodině. V poslední řadě se zabýváme názory studentů na opresi sociálních pracovníků vůči sexuálním menšinám a homoparentálním rodinám.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Rodina je jedinečná a těžko nahraditelná instituce pro dítě i dospělého člověka. V rámci rodiny dochází k předávání určitých hodnot z generace na generaci a funguje jako výrazný socializační činitel. Stojí na začátku života a má tendenci jedince v určitých fázích života ovlivňovat a formovat. (Kraus, 2008, s. 79)

Každý máme určitou představu, co je to rodina a to na základě socializace, vlastní zkušenosti, obrazu v médiích a dalších faktorů. Rodinu jen těžko dokážeme definovat. Pro každého představuje rodina něco jiného a to v závislosti na individuální zkušenosti jedince. (Sloboda, 2016, s. 106)

V rodině můžeme najít spoustu funkcí, které se mezi sebou doplňují a dělají z rodiny místo plné harmonie či disharmonie v případě, že funkce nejsou dostatečně naplněny. Procházka (2012, s. 103-110) hovoří o následujících funkcích:

- Biologicko-reprodukční funkce rodiny pojednává o tom, že rodina je to nejvhodnější prostředí k realizaci reprodukce dalšího druhu. Narození nového života dává životu nový smysl.
- Sociálně ekonomická funkce pojednává o tom, že rodina je ve společnosti chápána jako místo, kde je realizována materiální existence všech členů rodiny.
- Výchovná funkce pojednává o tom, že rodiče by svým dětem měli vštěpovat normy a hodnoty společenského chování. Měli by své děti vést ke vzdělávání a k budování zdravého sebevědomí a být pro ně správným vzorem.
- Socializační funkce pojednává o tom, že by si děti v rámci rodiny měly osvojit chování a návyky, které jsou ve společnosti běžné.
- Emocionální funkce pojednává o tom, že právě rodina by měla být prostředím, kde se dítě cítí bezpečně. Pro dítě by měla být rodina prostředím plným lásky, bezpečí a porozumění.
- Ochranná a domestikační funkce pojednává o tom, že rodina zajišťuje životní potřeby všech jejích členů.
- Rekreační a relaxační funkce pojednává o tom, jak je důležité, aby členové rodiny trávili svůj volný čas pospolu a navzájem se obohacovali.

V dnešní době je obecně přijímaná rodina nukleární. Tuto rodinu můžeme také nazývat, jako rodinu moderní. Pojem moderní rodina souvisí s tím, že se v období 18. století lidé začínají stěhovat do měst a manželský pár muže a ženy si zakládá svou rodinu v novém prostředí města. Dalším milníkem je dělba práce, kdy se muž stává živitelem rodiny a žena zůstává v domácnosti a stará se o děti. Tento model zůstává až do poloviny 20. století a můžeme jej vidět i dnes. Jde o abstraktní představu o ideálu rodiny, kdy muž a žena společně vychovávají jejich biologické děti. Podoba rodiny prochází v průběhu desetiletí celou řadou změn, a proto se i česká rodina vzdaluje obrazu moderní rodiny. Dnes se nukleární rodiny čím dál častěji rozpadají. Mluví se o krizi rodiny. V souvislosti s krizí rodiny se mluví o nízké porodnosti a sňatečnosti, vysoké rozvodovosti a biologické neplodnosti. Rodiny tak nabývají jiný charakter. Vzniká inovativní pojetí toho, co a kdo je rodina a do takového pojetí můžeme zahrnout i homoparentální rodinu. (Sloboda, 2016, s 108-110)

1.1 Homoparentální rodina

Za homoparentální rodinu můžeme považovat rodinu, kde jsou rodiče osoby stejného pohlaví. Homoparentální rodinu můžeme označit za gay či lesbickou rodinu. Tento výraz se ovšem nepovažuje za úplně správný, protože může způsobit pocit, že se celá rodina hlásí k homosexuální orientaci. I v případě transsexuálních či bisexuálních rodičů můžeme použít výraz homoparentální rodina. (Procházka, 2014, s. 12)

Výraz homoparentalita byl poprvé použit v druhé polovině devadesátých let ve Francii a značí rodinu, kde dítě vychovávají osoby stejného pohlaví. Nyní je tento pojem běžnou součástí slovníku odborníků, ale i široké veřejnosti, která se o toto téma zajímá. (Polášková, 2009, s. 33)

Rodinu homoparentální můžeme považovat za jednu z nejkontroverznější a nejdiskutovanější podob rodiny. Homoparentální rodina má své kořeny v historickém vývoji naší společnosti, tento vývoj se týká vnímání homosexuality a vnímání rodiny. Z hlediska historie je homosexualita vnímána zejména jako sexualita ve významu provozování sexu. Sex mezi mužem a ženou byl spojován s děláním dětí. Z tohoto pohledu je homosexualita vnímána jako neplodná, protože homosexuální páry nejsou schopni počít dítě. (Sloboda, 2016, s. 106-107)

U části lidí se při pohledu na homoparentální rodinu může objevit pobouření, a to i přesto, že výzkumy nedokazují žádnou významnou odlišnost mezi rodičovstvím heterosexuálních párů a homosexuálních párů. (Sobotková, 2007, s. 191)

Faktem zůstává, že homoparentální rodiny zde byly, jsou a budou bez ohledu na právní ukotvení či komplikovanost rodičovských tužeb. (Sloboda, 2016, s. 111)

1.2 Biologické a sociální rodičovství

Lesbické i gay páry pociťují touhu založit rodinu stejně jako heterosexuální páry. Rodičovství homosexuálních párů by se dalo rozdělit na rodičovství biologické a na rodičovství sociální. (Kutálková, 2015, s. 15)

Biologické rodičovství znamená, že dítě je biologickým potomkem jednoho z páru. Existují dva způsoby biologického rodičovství. První způsob je ten, že si jeden z páru přivede dítě z předchozího vztahu. Druhý a čím dál více realizovaný způsob je plánování homoparentální rodiny. To znamená, že homosexuální páry získají dítě nějakou z forem asistované reprodukce nebo pomocí náhradní rodinné péče. (Sloboda, 2016, s. 112-113)

Sociální rodičovství je rodičovství, kde rodiče nemají biologickou vazbu na dítě. Za sociálního rodiče jsou považovány rodiče, kteří žijí s dítětem část nebo celý život ve společné domácnosti. Jsou to osoby, které vůči dítěti plní rodičovské role a vnímají děti jako svou rodinu. (Sloboda, 2016, s. 115)

Sociální rodiče nemají jednoduché postavení, protože se podílí na výchově dítěte a přitom za dítě nemohou právně jednat. (Burešová, 2020, s. 76)

Cesty k rodičovství

V současné době nejvíce dětí vyrůstající v homoparentální rodině pochází z heterosexuálního vztahu. Tento trend je však na ústupu a začínají se zvyšovat počty homosexuálních párů, které rodinu plánují. Pokud chce homosexuální pár založit rodinu, má několik možností. (Sloboda, 2016, s. 124)

- 1. Svěření dítěte do péče** po rozpadu manželství, kdy jeden z manželů je homosexuálně orientovaný. Při svěření dítěte do péče by soud neměl svěřit dítě do péče heterosexuálnímu rodiči s odůvodněním, že homosexualita homosexuálního rodiče bude mít na dítě negativní vliv. Bylo by to považováno za diskriminaci. (Burkertová, Krejčíková a Váňová, 2015, s. 28-29)
- 2. Náhradní rodinná péče** představuje další možnost, jak mohou stejnopohlavní páry založit rodinu. Nejznámější forma náhradní rodinné péče je osvojení a pěstounská péče. Osvojení neboli adopce je situace, kdy osoba přijímá za vlastní cizí dítě a tím zanikají předchozí rodinné vztahy dítěte. Mezi osvojitelem a dítětem tak vzniká právní vztah, který je stejný jako mezi biologickým rodičem a dítětem. V případě

registrovaného partnerství může být osvojitelem jen jeden z páru. V případě partnera osvojitele osvojené dítě k němu nemá právní vztah, ale partner se podílí na výchově. V České republice není možné, aby mělo dítě napsané v rodném listě dvě matky nebo dva otce, a proto se ten druhý z páru stává sociálním rodičem. (Burkertová, Krejčíková a Váňová, 2015, s. 31)

Pěstounská péče je další možností založení rodiny, které mohou homosexuální páry využít. Na rozdíl od osvojení zůstává dítě v náhradní rodině jen po dobu, než se o něj biologičtí rodiče dokážou postarat sami. Pokud se o něj postarat nedokážou, tak mají pěstouni dítě na starost do 18 let věku dítěte. Biologičtí rodiče mají právo se s dítětem stýkat a plní vůči němu vyživovací povinnost. O pěstounskou péči si v České republice může zažádat manželský pár nebo jednotlivec. Pěstouny se nemohou stát oba registrovaní partneři, ale pouze jeden z nich. Pokud sdílí se svým partnerem domácnost, je třeba jeho souhlas. (Zákon č. 89/2012 Sb.)

- 3. Asistovaná reprodukce** je v České republice pro lesbické páry oficiálně zakázána. Zákon č. 373/2011 Sb. o specifických zdravotních službách upravuje podmínky pro schválení asistované reprodukce. Asistovaná reprodukce je v tomto zákoně chápána jako léčba neplodného páru.

Lesbické ženy mohou zmíněný způsob využít na klinice v zahraničí tam, kde je asistovaná reprodukce povolena. Tento způsob je finančně nákladný, proto využívají některé lesbické ženy kliniky v České republice a zákon obchází. (Nedbálková, 2011, s. 71)

Většinou zákon obchází tak, že přijdou na kliniku s kamarádem, který hraje roli partnera a budoucího otce a po narození dítěte v jeho životě nemusí hrát roli. Podle českého práva však bude muž považován za otce narozeného dítěte. A pokud bude mít zájem o zápis otcovství, bude do rodného listu zapsán. (Sloboda, 2016, s. 113)

- 4. Surogátní mateřství** je další způsob, jak mohou zejména gay páry získat dítě. Jedná se o způsob, kdy jeden z homosexuálního páru počne dítě s náhradní matkou, která nechá dítě po porodu homosexuálnímu páru. V České republice je surrogátní mateřství poskytováno pouze heterosexuálním párům, pokud mají vážný důvod. (Sloboda, 2016, s. 114)

Proto gay partneři zpravidla odjíždí do zemí, kde je surrogátní mateřství pro homosexuální páry legální a mají zde institut surrogátního mateřství, například do

USA. V americkém rodném listě jsou zapsáni oba otcové, jeden v kolonce pro otce a druhý v kolonce pro matku. Česká legislativa odmítá dětem tohoto páru vystavit českou obdobu rodného listu. Podle české legislativy je za matku považována žena, která dítě porodila. (Novotný, 2014, s. 115)

Homosexuální páry při zakládání rodiny musí projít řadou překážek. Pokud se podíváme na zmíněné cesty k rodičovství homosexuálního páru, tak žádná není úplně jednoduchá. Lesbickým ženám v České republice není legálně dostupná asistovaná reprodukce a to ani v případě zdravotních důvodů. Co se týče surrogátního mateřství, tak nedostatečná legislativní opora dostává gay otce, náhradní matku i plánované děti nejistotám. A systém náhradní rodinné péče také neposkytuje homosexuálním párům, které chtějí vytvořit pro dítě nový domov srovnatelné podmínky s heterosexuálními páry. (Kutálková, 2015. s. 7)

1.3 Homoparentalita a legislativa

I přesto, že homosexuální páry stále nedosahují takových práv jako heterosexuální páry, je třeba neopomenout velký kus cesty, kterou naše republika ve vztahu k přístupu k homosexuálním párům ušla. (Kaňka, 2000, s. 3)

Česká republika se stala jedním z prvních států, kde byla v roce 1961 zrušena trestnost homosexuálního chování. Trestní však zůstal homosexuální styk s osobou mladší 18 let. (Polášková, 2009, s. 35-36)

Ještě v 90. letech 20. století byla u nás homosexualita považována za nemoc. Změnilo se to díky snahám o zrovnoprávnění a medicínskými výzkumy v roce 1992, kdy Světová zdravotnická organizace (WHO) vyškrtla homosexualitu ze seznamu nemocí. (Kaňka, 2000, s. 3)

Od roku 1992 je po trestně právní stránce nahlíženo na homosexuální chování stejně jako na heterosexuální. (Kaňka, 2000, s. 17)

Též od roku 1992 byly poslancecké sněmovně předkládány návrhy na zákon, který by upravoval formalizované svazky gay a lesbických párů. (Burešová, 2020, s. 12)

Zákon o registrovaném partnerství byl přijat až v roce 2006. Je to poprvé, kdy v České republice mohou homosexuální páry legálně uzavřít svazek. Homosexuálové tento zákon vnímali spíše jako symbolické ukotvení než jako krok, který by párům stejného pohlaví umožňoval dostatečná partnerská práva. (Polášková, 2009, s. 36)

Homoparentální rodiny v současné době nejsou v právním řádu příliš jasně ukotvené a zákon o registrovaném partnerství ani jeho úprava neuznává takovou formu rodiny. To znamená,

že zákon nepřiznává sociálnímu rodiči žádná práva k biologickým dětem partnera či partnerky. (Burešová, 2020, s. 69)

Manželství

Manželství je ukotveno v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník definuje manželství jako „trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.“

Manželství vzniká svobodným souhlasem muže a ženy, kteří spolu chtějí vstoupit do manželství. Manželství nemůže uzavřít osoba nezletilá, protože ještě nedosáhla svéprávnosti, soud může v určitých případech udělit výjimku. Svatební obřad je obřad slavnostní a koná se za přítomnosti dvou svědků. Muž a žena, kteří do manželství vstupují, si mohou zvolit, zda půjde o sňatek občanský nebo církevní. (Zákon č. 89/2012 Sb.)

Manželé jsou povinni chovat se k sobě s úctou, být si věrni, vzájemně se respektovat, pomáhat si a tvořit společně zdravé rodinné prostředí pro výchovu dětí. (Novotný, 2017, s. 16)

Registrované partnerství

Zákon o registrovaném partnerství byl poprvé podán v 1997, byl ovšem zamítnut. Zákon o registrovaném partnerství byl v České republice přijat až za devět let v roce 2006 a stanovil tak práva a povinnosti registrovaným partnerům. Podle zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství „vzniká registrované partnerství projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství.“

Podmínkou uzavření registrovaného partnerství je, že alespoň jedna z osob musí být občanem České republiky. Osoby stejného pohlaví se registrují na matričním úřadu. Partnerství se poté zapíše do knihy partnerství. (Zákon č. 115/2006 Sb.)

V zákoně o registrovaném partnerství není registrovaným partnerům ukládána povinnost, aby si byli věrni. Není zde ani zmínka o tom, že registrovaní partneři mají společně tvořit zdravé prostředí pro výchovu dětí. Dle zákona se předpokládá, že homosexuální páry společně nebudou vychovávat dítě. (Novotný, 2017, s. 127)

Rozdíl mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím

Pro většinu homosexuálních párů představuje registrované partnerství nejen právní rovinu, ale také možnost zformalizovat rodinu. (Kutálková, 2015, s. 29-30)

Homosexuální páry se přijetím zákona o registrovaném partnerství dočkaly možnosti vstoupit do plnohodnotného svazku, který však po obsahové stránce nekopíruje institut manželský. (Novotný, 2017, s. 122)

Problém nastává už při samotném užití pojmu registrované, což značí spíše než svazek osob jejich evidenci a zvyrazňuje tak rozdíl mezi manželstvím a jinou formou soužití. (Burešová, 2020, s. 41-42)

V České republice byl proveden v roce 2019 výzkum ochránce práv, kde bylo zjištěno, že 95% LGBT komunity považuje registrované partnerství za nedostatečné. (Rozdíly mezi manželstvím a registrací, 2021)

Mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím existují znatelné rozdíly. Ve vztahu k dětem můžeme najít odlišnost v tom, že v registrovaném partnerství si partner či partnerka nemůže přiosvojit dítě druhého partnera. Další odlišností je, že registrovaní nemají možnost společně si osvojit dítě a nemohou být ani společnými pěstouny. V důsledku toho může být právně jen jeden rodič z páru a tím pádem je ten druhý rodič prakticky právně cizí člověk. (Rozdíly mezi manželstvím a registrací, 2021)

Zákon o registrovaném partnerství dále nijak neupravuje pozici sociálního rodiče, jenž se sice podílí na výchově, ale je pro dítě podle práva cizí osoba. To způsobuje řadu překážek. Sociální rodič nemá právo získat informace o zdravotním stavu dítěte ani právo zastupovat jako rodič ve školském zařízení. Sociální rodič nemá po rozpadu partnerství právo vídat se s dítětem a ani na něj nemusí posílat výživné. Děti nemají nárok na sirotčí důchod v případě smrti sociálního rodiče a ani po něm nedědí. (Rozdíly mezi manželstvím a registrací, 2021)

Homosexuální páry musí projít řadou překážek, aby mohly vůbec vytvořit homoparentální rodinu. Legislativa České republiky spíše homoparentálním rodinám nepomáhá. Jako určitý vstřícný krok můžeme považovat přijetí zákona o registrovaném partnerství, který však po právní stránce nekopíruje institut manželský. Homoparentální rodiny zůstávají v právní nejistotě a navíc v některých případech musí čelit nepochopení ze strany společnosti.

2 HETERONORMATIVITA SPOLEČNOSTI

Pojmem heteronormativita značíme princip, který kulturně ustanovuje heterosexuality jako normální a privilegovanou. Heteronormativní společnost vnímá heterosexuality jako společenský ideál a vzor. Je vepsána do sociálního prostoru a sociálních institucí. Ve vztahu k heteronormativitě můžeme hovořit o institucionalizované heterosexualitě, tam můžeme zařadit manželství a rodinu. (Sloboda, 2016, s. 53)

Kvůli heteronormativnímu řádu společnosti musí homoparentální rodiny neustále svou pozici ve společnosti vyjednávat vůči sobě, svým dětem, širším rodinám a také sociálním sítím. Jsou tak oproti heterosexuálním rodinám v nevýhodě, protože neodpovídají běžným standardům. (Sloboda, 2016, s. 134)

Právě heteronormativní nastavení společnosti může vést k utváření určitých stereotypních a diskriminujících představ, které mohou vést ke vzniku homofobie. (Sloboda, 2016, s. 55)

2.1 Homofobie

Heteronormativní nastavení společnosti vedlo a stále vede k utváření předsudků a stereotypů vůči homosexuálním osobám. Pokud jedinec či skupina jedná podle těchto předsudků či stereotypů a tím homosexuální osobu diskriminuje, tak se jedná o homofobii. (Sloboda, 2016, s. 55)

Pojem homofobie zavedl v 70. letech 20. století George Weinberg. Tento pojem původně značil iracionální strach a odsuzování homosexuálně orientovaných osob. Homofobie se může projevovat od lehčích forem, což může zahrnovat zesměšňování a vtipy vůči homosexuální osobě až po těžší formy, kdy je homosexuální jedinec fyzicky napadán. (Ondrisová, 2002, s. 33)

Homofobie vzniká v důsledku rozdělení genderových rolí. Podle genderu je společnost rozdělena na ženy a muže, kterým přísluší odlišné zájmy, barvy, sociální sféry a další. Tvoří se sociální rozdíly mezi ženami a muži. Muži a ženy se vzájemně doplňují, proto se vzájemně potřebují. Dnes již homosexuálové, bisexuálové a transsexuálové strach nebudí, stále se však objevují o těchto lidech předsudky. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 17-19)

Heterosexualismus si většina z nás ani neuvědomuje, protože se jedná o společensky uznávanou formu diskriminace. Společenské instituce mají podíl na tom, jak vnímáme svět a lidi kolem nás. Ukazují společnosti, co je považované za správnou rodinu. To může způsobit, že člověk bude chápat homosexualitu jako něco nepřírozeného. (Ondrisová, 2002, s. 34-35)

Většinou má sklony k homofobnímu jednání člověk, který žije na vesnici, je starší nebo věřící. Naproti tomu mladí a vzdělaní lidé bývají tolerantnější. Neplatí ovšem univerzálně, že s přibývajícím věkem je člověk více homofobní. (Polášková, 2009, s. 40)

Homosexuální jedinci mohou mít psychické problémy z toho, že je většinová společnost nebo i rodina či přátelé nebere takový, jací jsou. Někteří muži a ženy tento tlak nezvládnou a mohou mít v důsledku toho psychické problémy, které mohou vést až k sebevraždě. (Ondrisová, 2002, s. 78-79)

2.2 Výzkumy zaměřené na homoparentální rodiny

V 70. letech z důvodu rozvodových soudních řízení o děti mezi rozváděnými manželi, kde se projevila homosexuální orientace jednoho z manželů, vznikal zájem o výzkumy dětí vychovávané stejnopohlavními páry. Na konci 80. let výrazně vzrostl podíl převážně lesbických žen, které žádaly a většinou získaly po rozvodu manželství dítě do své péče. (Nedbálková, 2011, s. 31)

Od té doby začaly vznikat výzkumy zaměřené zejména na to, zda a jaký mají homosexuální rodiče vliv na psychický vývoj dítěte a na sexuální a genderové chování a sexuální a genderové preference dítěte. Dále se výzkumy zaměřovaly na motivaci homosexuálních partnerů k rodičovství a na jejich vztah k dětem. (Nedbálková, 2011, s. 33)

Od 90. let začínají být výzkumy předvídatelné, nepotvrzují se žádné argumenty, které jsou proti homoparentálním rodinám vzneseny. Postupně se provádí výzkumy, které nejsou zaměřené na deviaci homoparentálních rodin, ale k poukázání na rozdíly, které ovšem nenabývají negativního charakteru. (Golombok, 2000, in Nedbálková, 2011, s. 34)

Počet studií snažící se shrnout dosavadní výzkumné poznatky rostl, za velmi zdařilou práci je považována studie amerických psychologů Stacey a Biblarze (2001). Autoři se snažili svou práci koncipovat komplexně s teoretickou, metodologickou i ideologickou dimenzí. (Nedbálková, 2011, s. 35)

I přesto, že psychologické výzkumy dokazovaly, že výchova v homoparentální rodině nemá na dítě negativní vliv, tak odpůrci stále prosazovaly negativní dopady na dítě. Psychologové Stacey a Biblarz tedy provedli analýzu 21 studií publikovaných mezi lety 1989 až 1991. (Biblarz a Stacey, 2001, s. 159-160)

Výsledky této studie prokázaly, že se děti homosexuálních rodičů od dětí heterosexuálních rodičů přece jen nepatrně liší. Tyto odlišnosti však nejsou negativní. Bylo zjištěno, že děti

vychované zejména lesbickými matkami jsou tolerantnější z hlediska genderového smýšlení. Nicméně více než homosexuální orientace rodičů děti negativně ovlivňují projevy homofobie. Autoři také na závěr tvrdí, že by výzkumníci měli přestat brát homosexualitu jako deficit. Pokud by se z dětí homosexuálních rodičů stali homosexuálové, neměl by to být považován za negativní jev. (Biblarz a Stacey, 2001, s. 176-179)

Zjištění, že děti vychovávané homosexuálními rodiči jsou tolerantnější vůči genderovým odlišnostem a jsou celkově tolerantnější, zjistila i česká autorka Kutálková, která dělala rozhovor s dětmi žijící v homoparentální rodině. Z výpovědí dětí bylo patrné, že jsou tolerantnější vůči odlišnostem a genderovým předsudkům. Nestydí se, že jsou jejich rodiče odlišní. Tyto děti neuváděly souvislost mezi jejich sexuální orientací a orientací jejich rodičů, ale neviděly problém v tom, že by jejich orientace mohla být homosexuální. (Kutálková, 2017)

Další studie autorů Stacey a Biblarze byla publikována o devět let později v roce 2010. Autoři porovnávali studie vydané od roku 1990. A to celkem 33 studií zkoumající homoparentální rodiny v porovnání se 48 studiemi zkoumající děti vyrůstající pouze s jednou matkou či jedním otcem. (Biblarz a Stacey, 2010, s. 6)

Výsledky ukazují, že není potřeba genderové zastoupení obou rodičů. Mnohem důležitější pro dítě je žít v bezpečném a harmonickém prostředí. Výsledky dokazují, že pro dítě je prospěšnější soužití v rodině se dvěma rodiči stejného či odlišného pohlaví než soužití pouze s jedním rodičem. (Biblarz a Stacey, 2010, s. 17)

Řada psychologických asociací například v USA, ve Velké Británii, v Kanadě či Austrálii již před několika lety vydala stanoviska, že výchova v rodině, kde jsou rodiče stejného pohlaví, nemá negativní dopady na dítě. V České republice se problematikou homoparentálních rodin zabývá zejména psycholožka Eva Polášková, socioložka Kateřina Nedbálková nebo odbornice na veřejnou politiku Petra Kutálková. (Sloboda, 2016, s. 117)

Americká akademie pediatrií v roce 2006 poukazuje, že více než 25 let provádění výzkumů zdokumentovalo, že sexuální orientace rodičů neovlivňuje psychosociální, emoční ani behaviorální vývoj dítěte. To, zda se dítě zdravě vyvíjí, je výsledkem starostlivé péče rodičů. (Tomeš, 2010)

2.3 Předsudky vůči homoparentálním rodinám

I přes řadu výzkumů zaměřených na homoparentální rodiny prokazující, že výchova v homoparentální rodině nemá na dítě negativní vliv, tak v široké veřejnosti koluje řada předsudků. Mezi nejčastější předsudky patří, že dítě ke správnému vývoji potřebuje zástupce obou genderů, tedy otce i matku. Dalším předsudkem je, že se děti mohou naučit homosexualitě od svých homosexuálních rodičů. A dále, že dítě bude vystaveno posměškům zejména ve škole. Otázkou je, zda by stejnopohlavní rodiče měly vůbec dokazovat, že jsou dobrými rodiči, a vyvracet tak předsudky, které reálným obavám neodpovídají. (Jarkovská, 2014)

Kutálková ve své studii zjistila, že děti, se kterými dělala rozhovor, byly více či méně vystaveni projevům homofobie. Homosexualita rodičů není pro děti zraňující, tak jako homofobie a s ní spojená heteronormativita společnosti. Právě děti jsou vůči negativním projevům o to zranitelnější, protože se mohou nacházet v zátěžovém období, jako je například puberta. (Kutálková, 2018, s. 35)

Kutálková ve své studii navrhla řešení, jakým způsobem by přispěla k normalizaci homoparentálních rodin v české společnosti. Po právní stránce by homoparentálním rodinám pomohly legislativní úpravy, které by ukotvily manželství pro homosexuální páry. Děti během svého života napadá mnoho otázek, proto by jim pomohlo, kdyby se mohly setkávat s dalšími dětmi s homoparentálních rodin, tvořily by se tak kluby pro tyto děti. Dalším způsobem, jak rodinám pomoci je vytvoření sítě podpůrných služeb. Rodiny mohou využít sociálních služeb, například sociální poradenství, ne všechny odborné poradny jsou však o problematice homoparentálních rodin dostatečně informovány. Dále by bylo prospěšné, kdyby homoparentální rodiny byly viditelné v reklamách, médiích, učebnicích či seriálech, prospělo by to odbourání heteronormativního pohledu společnosti. (Kutálková, 2018, s. 51-53)

Odbourat heteronormativní pohled společnosti je a bude výzva. Homosexuálně orientovaní jedinci ve společnosti přítomni jsou a budou, stejně tak jako homoparentální rodiny. A to bez ohledu na názor společnosti. Věříme, že homoparentální rodině a zejména pak dětem by se žilo lépe, kdyby je společnost vnímala jako normální součást celku. K tomu by mohl pomoci i sociální pedagog nebo sociální pracovník.

3 VZTAH SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY A HOMOPARENTALITY

Sociální pedagogiku můžeme považovat za poměrně novou vědeckou disciplínu, která stojí na tradici filosofického myšlení a na tradici sociální práce. Sociální pedagogika se zaměřuje na vztah společnosti a člověka a na péči a starosti o druhé. (Procházka, 2012 s. 13)

Sociální pedagogika je obor transdisciplinární povahy, který se zaměřuje na vliv prostředí na vývoj jedince, ale také na pomoc při zvládnání životních situací jedince a na vytváření nejvíce vyhovujícího životního způsobu. (Kraus, 2008, s. 44-45)

Sociální pedagogika se zaměřuje zejména na profylaxi a kompenzaci. Za profylaxi považujeme teoretickou analýzu, kde rozvoj vývoje jedince ovlivňuje prostředí. Prostředím je myšleno například rodina, vrstevnické skupiny, společenské hnutí. Tato analýza může přispět k pedagogickým a psychologickým zásahům a eliminaci ohrožujících podnětů. Kompenzace představuje specifické výchovné působení vůči lidem, kteří jsou v rámci fungování společnosti problematičtí. (Průcha, 2009, s. 735)

3.1 Sociální pedagog

Sociální pedagog je odborná osoba, která má teoretické a praktické znalosti a dovednosti a působí tam, kde jedinec destruktivně ohrožuje utváření vlastní identity. Osoba sociálního pedagoga řídí a organizuje výchovný proces a působí na jedince v rovině integrační a rozvojové. (Kraus, 2008, s. 198-199)

Sociální pedagog by měl disponovat příslušnými kompetencemi. Měl by mít širokou základnu společensko-vědních znalostí. To znamená příslušné znalosti z pedagogiky, psychologie, sociologie, filozofie a práva. Dále by sociální pedagog měl disponovat určitými dovednostmi, jako je sociální komunikace a diagnostika jedince i prostředí. Měl by být schopen vést dokumentaci a asertivně řešit problémy. Kromě zmíněných kompetencí by měl sociální pedagog oplývat i osobnostními vlastnostmi jako je empatie a vlídnost. Sociální pedagog by měl brát jedince takového, jaký je bez předsudků. (Kraus, 2008, s. 200-201)

Možnosti uplatnění

Profese sociálního pedagoga ještě stále není ukotvena v katalogu prací jako profesní disciplína. V České republice probíhají od 90. let 20. století snahy o legitimizaci profese sociálního pedagoga, zatím ovšem bezvýsledně. Z toho důvodu je profese sociální pedagog prováděna pod jinými názvy jako vychovatel ve školských zařízeních i v oblasti ústavní a ochranné výchovy a preventivní výchovné péče, dále jako pedagog volného času a asistent

pedagoga. Absolventi oboru sociální pedagogika mohou také působit ve věznicích na pozici vychovatele-terapeuta a dále na oddělení orgánů sociálně právní ochrany dětí. (Lorenzová, 2019, s. 91- 92)

Kromě toho se mohou absolventi vysokých škol oboru sociální pedagogika dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách uplatnit jako sociální pracovníci. Absolvent se tedy může uplatnit v zařízení sociálních služeb. (Zákon 108/2006 Sb.)

Profesi sociálního pracovníka můžeme považovat za profesi pomáhající, a proto se i sociální pracovník zavazuje k dodržování etického kodexu. (Kraus, 2008, s. 206)

I přesto, že pozice sociálního pedagoga není stále legislativně ukotvena, tak absolvent oboru má možnost uplatnění v mnoha oblastech. Díky své široké uplatnitelnosti a interdisciplinární povaze oboru se může sociální pedagog setkat s homoparentální rodinou a má možnost nabídnout potřebnou pomoc nebo zlepšit jejich situaci.

Sociální pedagog ve škole

Škola je pro dítě vedle rodiny jedním z nejzásadnějších sociálních prostředí v období dospívání. Je ale také genderovou institucí, kde je sexualita všudypřítomná. Právě ve škole se může objevit homofobní diskriminace, a to jak ze strany žáků, tak ze strany učitelů. (Sloboda, 2016, s. 85-87)

Homofobní obtěžování může být namířeno na žáky a žákyně homosexuální, bisexuální či transsexuální. Dále na žáky a žákyně, kteří mají rodiče či mají v rodině nebo mezi přáteli osoby homosexuálně, bisexuálně či transsexuálně orientované. A na žáky či žákyně, které svým vzhledem nebo chováním neodpovídají tradiční genderové představě v rámci svého pohlaví. (Smetáčková a Braun, 2009, s. 29)

Projevy homofobní šikany může mít u dětí závažné následky. A to jak v rovině vzdělávací, tak v rovině psychosociální. V rovině vzdělávací se u dítěte může začít objevovat záškoláctví, zhoršení prospěchu nebo dokonce zanechání studia. V rovině psychosociální se může u dítěte projevit náchylnost k depresím či dokonce pokusy o sebevraždu. (Sloboda, 2016, s. 86-87)

Sociální pedagog provádí ve školách vzdělávací a osvětovou činnost, kde se zaměřuje na realizaci vzdělávacích a osvětových programů zaměřených na děti, rodiče i pedagogy. Sociální pedagog se také zaměřuje na preventivní a sociálně výchovnou činnost, která může být zaměřena na předcházení sociálnímu vyloučení žáků z homoparentální rodiny. Podílí se

na tvorbě programů primární a sekundární prevence. Dále se sociální pedagog zaměřuje na poradenskou a podpůrnou činnost pro žáky a jejich rodiny. Sociální pedagog se také zabývá analýzou a diagnostikou klimatu třídy a školy. (Moravec, 2015, s. 9)

Z toho vyplývá, že sociální pedagog má možnost podílet se ve škole na utváření takového klimatu, kde nebudou přítomny homofobní projevy diskriminace.

3.2 Sociální pedagog jako sociální pracovník

Absolventi vysokých škol oboru sociální pedagogika se dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách mohou uplatnit, jako sociální pracovníci. Mohou se tedy uplatnit jako sociální pracovníci pracující s rodinou a s dětmi. Sociální práce s rodinou a s dětmi může mít podobu aktivit zaměřených na rodiny s dětmi formou poradenství, osvětové činnosti nebo podobu terapie rodin. (Matoušek, 2008, s. 14)

V rámci sociálních služeb určených rodinám s dětmi se může sociální pracovník uplatnit například v rané péči, nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizačních službách pro rodiny s dětmi. (Zákon 108/2006 Sb.)

Pomoc a podpora ze strany sociálně právní ochrany dětí je upravena v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí. Sociální pracovník se může uplatnit jako kurátor pro děti a mládež.

V rámci studie Kutálkové (2018), byla provedena skupinová diskuze se sociálními pracovníci OSPOD, kde sociální pracovníci diskutovali o případech s homoparentálními rodinami a odpovídaly na připravený okruh otázek. Zájem o tuto diskusi měli sociální pracovníci zejména kvůli rozšiřování znalostí z oblasti LGBT. Ukázalo se, že sociální pracovníci postrádají informace zejména týkající se legislativních otázek týkajících se homoparentálních rodin. Dále sociální pracovníci vnímají jako problém, že se ve společnosti nachází spousta stereotypů vůči těmto rodinám. Sociální pracovníci vnímají jako užitečné, aby se sociální pracovníci informovali o specifických problémech homoparentálních rodin. Takto vzdělávat by se měly i profese, které s homoparentálními rodinami přijdou do kontaktu například učitelé, psychologové, lékaři, poskytovatelé sociálních služeb, soudci. Z diskuze vyplývá, že většina sociálních pracovníků na OSPOD nevystavují homosexuální rodiče přímé diskriminaci, i přesto se však u některých sociálních pracovníků objevily předsudky, které nejsou objektivní. Například u více sociálních pracovníků se objevil názor, že děti budou mít ve škole problémy. Dalším předsudkem se ukázalo

tvrzení sociální pracovníce, že dítě z homoparentální rodiny by mělo „být pod větším psychologickým dohledem, aby se homosexuální páry nestaly normou.“ (Kutálková, 2018, s. 37-42)

3.3 Sociální pracovník a oprese

V rámci oprese vůči homoparentálním rodinám je užitečné zmínit kritickou sociální práci, která klade důraz na kritiku a rozbor útlaku ve společnosti. Cílem je společenské přetváření zaměřené na překonání nespravedlnosti a vykořisťování. Z kritické sociální práce vznikla antiopresivní teorie sociální práce zaměřená proti utlačování. (Healy, 2000, in Janebová, 2014, s. 7)

Oprese, což je základní pojem antiopresivní teorie, znamená znevýhodnění určitých společenských skupin, kterým jsou upírána práva, která jsou jinak dostupná většinové společnosti. (Janebová, 2014, s. 64)

V případě homosexuálních jedinců se sociální pracovník snaží pomoci této skupině čelit a překonávat diskriminaci a předsudky, které o nich kolují. Aby v tomto případě dokázal sociální pracovník správně pomoci, je potřeba, aby on sám neměl předsudky vůči homosexuálně orientovaným jedincům. (Šlosár, 2017, s. 161)

Sociální pracovníci by měli pomoci homosexuálním, bisexuálním i transsexuálním jedincům čelit opresi na třech úrovních, a to na mikro, mezo a makro úrovni. Na mikro úrovni by sociální pracovníci měli rozpoznat, do jaké míry předsudky způsobily klientovi újmu a zvolit vhodnou strategii, které bude využívat při zvládnání homofobní diskriminace. Na mezo a makro úrovni je důležité vytvořit zejména ve veřejných institucích takové prostředí, které by přijímalo bez diskriminace i homosexuální menšiny. Sociální pracovníci by se mohli uplatnit jako organizátoři komunitní práce zaměřené na neheterosexuální menšiny nebo při školení zaměstnanců ohledně sociální diverzity. (Šlosár, 2017, s. 166-167)

Etický kodex

Etika je nedílnou součástí sociální práce, bez ní by sociální práce nemohla existovat. Při studiu na vysoké škole a při výkonu profese sociálního pracovníka je důležité, aby teoretická i praktická etická východiska byla zakomponována do mravního myšlení sociálního pracovníka. (Mátel, 2019, s. 189)

Profesi sociálního pracovníka můžeme považovat za profesi pomáhající, a proto se i sociální pracovník zavazuje k dodržování etického kodexu. (Kraus, 2008, s. 206) V současné době

je za národní etický kodex považován Etický kodex sociálních pracovníků České republiky (2006), který popisuje sociálního pracovníka jako člověka, který zohledňuje jedinečnost každé lidské bytosti bez závislosti na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu, barvu pleti, mateřský jazyk, věk, zdravotní stav a sexuální orientaci.

I přesto, že sociální pracovník by měl dodržovat etický kodex a respektovat každou zvláštnost člověka tak i sociální pracovník je jen člověk, který může cítit určité předsudky. Z toho důvodu se může stát, že sám sociální pracovník je ten, kdo projevuje opresi vůči homoparentálním rodinám.

Sociální pracovník je člověk, jehož poslání je prosazovat a obhajovat práva lidí bez ohledu na jejich sexuální orientaci. Sociální práce je však profesí, která má kořeny v křesťanství a uznává tradiční hodnoty, což může být v rozporu s právy homosexuálních párů. Kromě toho je sociální práce financována z veřejných zdrojů, a proto se očekává, že bude prosazovat společenské normy spojené s normalitou až heteronormativitou. (Janebová, 2013, s. 14-16)

Opresivní tendence nemusí vycházet jen ze sociální práce, jelikož se i studenti sociální pedagogiky mohou stát sociálními pracovníky, a proto opresivní tendence nemusí pocházet jen z oboru sociální práce. (Janebová, 2013, s. 17)

Shrnutí teoretické části

Teoretická část se skládá ze tří kapitol. První kapitola vymezuje termín rodina a představuje inovativní pojetí rodiny a to rodinu homoparentální. Dále kapitola řeší možné cesty, jak homoparentální rodiny mohou založit rodinu. S tím souvisí vymezení homoparentálních rodin v legislativě, kde hledáme rozdíly mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím. Druhá kapitola je věnována upozornění na heteronormativitu společnosti, která může mít za následek homofobii. Kapitola řeší některé z výzkumů zaměřené na vývoj dítěte v homoparentální rodině a uvádí předsudky namířené proti homoparentálním rodinám. Poslední kapitola se zaměřuje na vztah sociálního pedagoga a homoparentální rodiny. Přibližuje, jak a kde může sociální pedagog a sociální pracovník pomoci homoparentálním rodinám. Nakonec přibližujeme možnou opresi sociálního pracovníka vůči homoparentálním rodinám.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DESING VÝZKUMU

Ve výzkumu jsme se zabývali názory studentů sociální pedagogiky na výchovu dětí osobami stejného pohlaví. Toto téma je stále aktuální a diskutované. Výzkumy prokázaly, že ne sexuální orientace rodičů, ale homofobie je problém, se kterým se děti potýkají. (Kutálková, 2017, s. 8)

Ve výzkumu jsme se zaměřili na studenty sociální pedagogiky na to, jak oni vnímají výchovu dětí v homoparentální rodině. Právě studenti sociální pedagogiky se ve své budoucí profesi mohou setkat s homoparentální rodinou.

Dle Janebové a kol. (2013, s. 16) spousta sociálních pracovníků neví, jak má s těmito rodinami pracovat. Dokonce může z jejich strany docházet k opresi a to hlavně z důvodu neinformovanosti a náboženského vyznání. Zjišťovali jsme, jaký mají studenti sociální pedagogiky na tyto rodiny názor a jestli tuší, jak s homoparentální rodinou pracovat. Ve výzkumu jsme se také zabývali, zda je podle studentů sociální pedagogiky prospěšné informovat veřejnost o problematice gay a lesbických rodin.

4.1 Výzkumné cíle

V podkapitole jsou zmíněny výzkumné cíle. Výzkumné cíle jsou zaměřeny na pohled studentů sociální pedagogiky.

Hlavní výzkumný cíl:

Zjistit, jaké mají studenti sociální pedagogiky názory na výchovu dětí rodiči stejného pohlaví.

Dílčí výzkumné cíle:

1. Zjistit, jak studium oboru sociální pedagogika připravilo respondenty na práci s homoparentální rodinou.
2. Zjistit, zda mají respondenti předsudky o homoparentálních rodinách.
3. Zjistit, jaký dopad může mít na dítě podle názoru respondentů život v homoparentální rodině.
4. Zjistit názor respondentů na registrované partnerství.
5. Zjistit, jak by podle respondentů měla být homoparentální rodina prezentována ve veřejném prostoru a v médiích.

6. Zjistit, jaký mají respondenti názor na opresi ze strany sociálních pracovníků vůči homoparentálním rodinám.

4.2 Výzkumné otázky

Podkapitola je věnována výzkumným otázkám. Výzkumné otázky jsou zaměřeny na pohled studentů sociální pedagogiky.

Hlavní výzkumná otázka:

Jaké názory mají studenti sociální pedagogiky na výchovu dětí rodiči stejného pohlaví?

Díličí výzkumné otázky:

1. Jak studium oboru sociální pedagogika připravilo respondenty na práci s homoparentální rodinou?
2. Zda mají respondenti předsudky o homoparentálních rodinách?
3. Jaký dopad může mít na dítě podle názoru respondentů život v homoparentální rodině?
4. Jaký mají respondenti názor na registrované partnerství?
5. Jak by měla být podle respondentů homoparentální rodina prezentována ve veřejném prostoru a v médiích?
6. Jaký názor mají respondenti na opresi ze strany sociálních pracovníků vůči homoparentálním rodinám?

4.3 Druh výzkumu

Vzhledem k formulovanému výzkumnému problému a následné tvorby výzkumného cíle jsme zvolili kvantitativní výzkum.

4.4 Výzkumný soubor

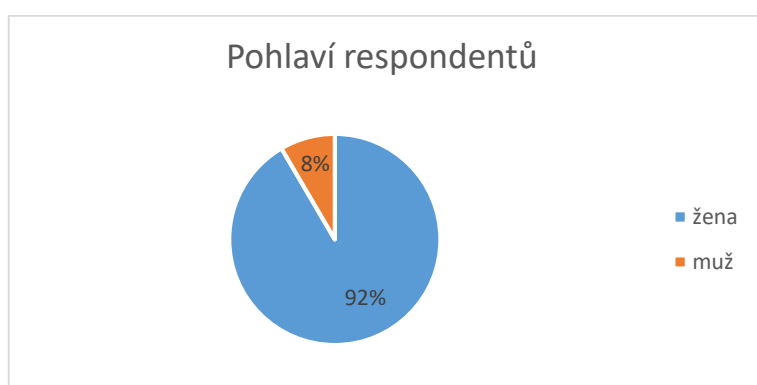
Základním souborem se stali studenti oboru sociální pedagogika. Výběrovým souborem byli studenti 2. a 3. ročníku bakalářského studia Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, oboru sociální pedagogika, prezenční formy. Výběr byl zvolen pomocí dostupného výběru a dotazníky byly studentům rozeslány v elektronické podobě pomocí portálu survio.com. Výzkumného šetření se zúčastnilo 85 respondentů, z toho jsme 2 vyřadili z důvodu nesplnění kritéria

výzkumu. Pro lepší přehlednost zastoupení výběrového výzkumného souboru jsme data znázornili pomocí grafů.

Předvýzkum byl proveden u 7 studentů. Studentům byl odeslán dotazník v elektronické podobě pomocí portálu survio.com. Díky předvýzkumu jsme si ověřili, že dotazník je správně nastavený.

Pohlaví respondentů

První filtrační položka dotazníku slouží k zjištění zastoupení respondentů na základě pohlaví.

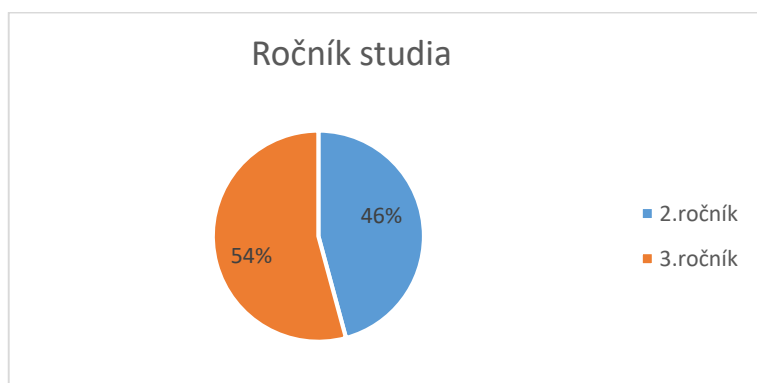

Graf 1 : Pohlaví respondentů

Z Grafu 1 vyplývá, že 76 (92 %) respondentů jsou ženy a 7 (8 %) respondentů jsou muži. Z toho vyplývá, že výzkumný soubor není rovnoměrně složen. Důvodem je, že většinu studentů oboru sociální pedagogika tvoří ženy.

Ročník studia

Třetí filtrační položka měla sloužit k zjištění zastoupení 2. a 3. ročníku studia.

Graf 2 : Ročník studia

Z hodnot v Grafu 2 vyplývá, že se dotazníkového šetření zúčastnilo více studentů 3. ročníků 45 (54 %) než studentů 2. ročníku 38 (46 %).

4.5 Výzkumná metoda a techniky

Jako výzkumnou metodu jsme zvolili kvantitativní charakter výzkumného šetření a jako výzkumnou techniku jsme zvolili dotazníkové šetření. Dotazník je způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Je to soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny, a na které dotazovaná osoba odpovídá písemně. (Chrásková, 2016, s. 158) Dotazník se skládá ze 4 filtračních položek, které slouží k vyloučení respondentů, kteří nesplňují kritéria výzkumu. Dále se dotazník skládá z 25 výroků s možností odpovědi na Likertově škále 1-5 (od souhlasím po nesouhlasím). Likertova škála má za úkol zachytit názory a postoje respondenta, proto jsme ji v dotazníku zvolili. (Hayesová, 2003, s. 112)

Při tvorbě výroků jsme se inspirovali studií Petry Kutákové z roku 2017, z publikace Zdeňka Slobody z roku 2016 a výzkumem Radky Janebové, Terezy Břízové, Ivany Velčovské z roku 2013.

4.6 Způsob zpracování dat

V rámci zpracování dat jsme využili deskriptivní statistiku. Zjištěná data jsme zaznamenali do MS Excelu, kde jsme je zaznamenali do grafů. Grafy slouží pro lepší orientaci dat. Ve výzkumu jsme využili rozdělení a vyhodnocení dat podle absolutní a relativní četnosti. Výsledky výzkumu jsme převedli do grafů pro větší přehlednost.

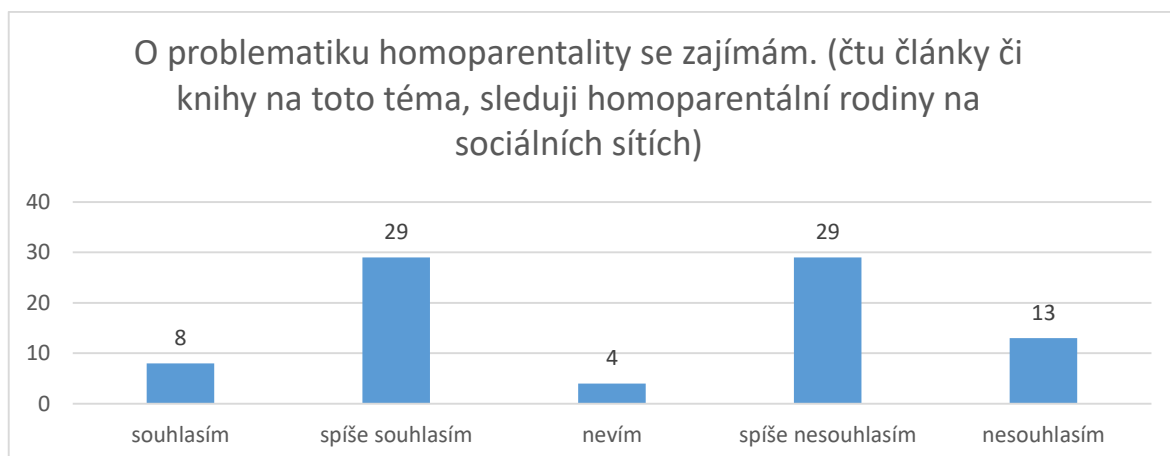
5 ANALÝZA VÝZKUMU

V následující kapitole se zaměříme na analýzu výzkumu. Položky číslo 1-4 v dotazníku byly filtrační, měly sloužit k tomu, aby zůstaly jen dotazníky vyplněné studenty 2. a 3. ročníku bakalářského studia, oboru sociální pedagogika, prezenční formy. Dotazník se dále skládá z 25 výroků, které analyzujeme. Výsledky získané v rámci dotazníkového šetření dělíme do 5 podkapitol.

5.1 Přípravenost na práci s homoparentální rodinou

V první podkapitole analyzujeme první dílčí výzkumný cíl. K prvnímu dílčímu výzkumnému cíli se pojí výroky 1, 2, 3, 4 a 5. Výroky analyzujeme a odpovědi znázorňujeme pomocí grafů.

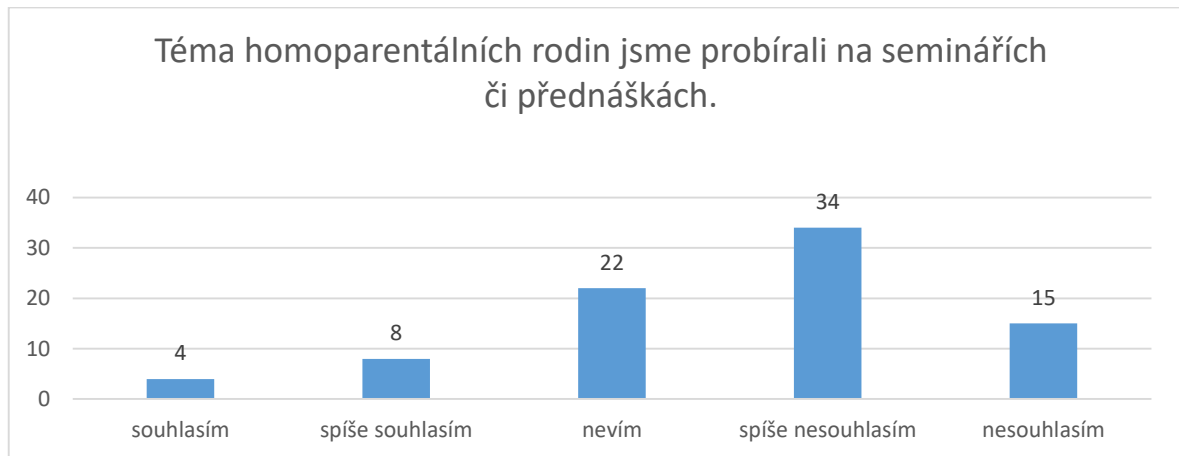
Výrok č. 1: O problematiku homoparentality se zajímám. (čtu články či knihy na toto téma, sleduji homoparentální rodiny na sociálních sítích)

Graf 3 : O problematiku homoparentality se zajímám. (čtu články či knihy na toto téma, sleduji homoparentální rodiny na sociálních sítích)

Z Grafu 3 vyplývá, že 8 (9,6 %) studentů s výrokem souhlasí a 29 (34,9 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpověděli 4 (4,8 %) studenti. S výrokem spíše nesouhlasí 29 (34,9 %) studentů a 13 (15,7 %) studentů s výrokem nesouhlasí.

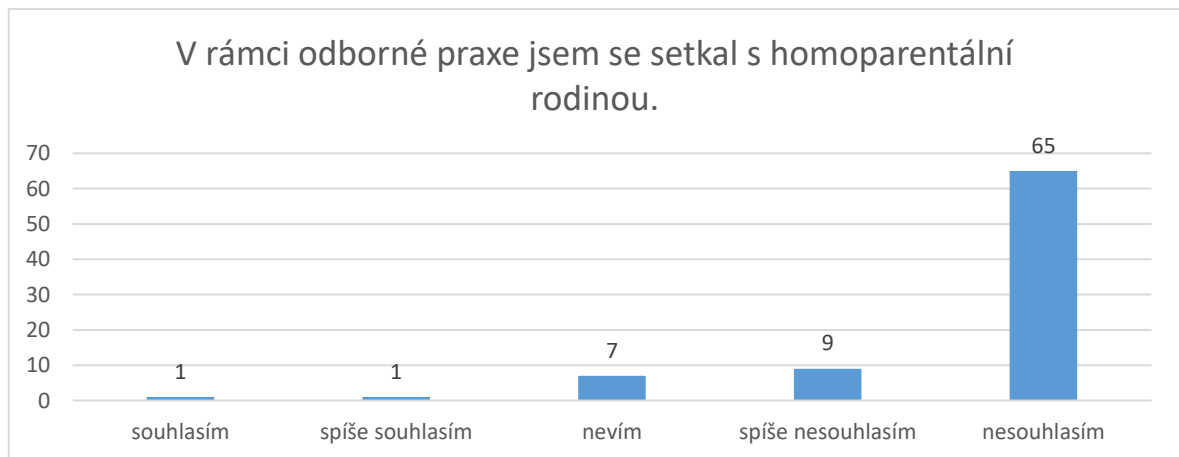
Výrok č. 2: Téma homoparentálních rodin jsme probírali na seminářích či přednáškách.

Graf 4 : Téma homoparentálních rodin jsme probírali na seminářích či přednáškách.

Z Grafu 4 můžeme vyčíst, že 4 (4,8 %) studenti s výrokem souhlasí a 8 (9,6 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 22 (26,5 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 29 (41 %) studentů a 13 (18,1 %) studentů s výrokem nesouhlasí.

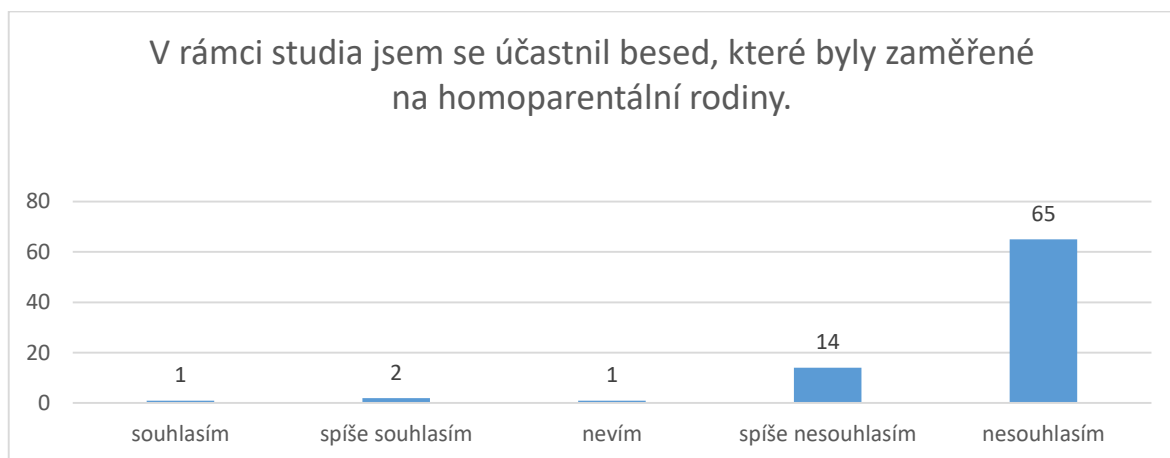
Výrok č. 3: V rámci odborné praxe jsem se setkal s homoparentální rodinou.

Graf 5 : V rámci odborné praxe jsem se setkal s homoparentální rodinou.

Z Grafu 5 vyplývá, že 1 (1,2 %) student s výrokem souhlasí a 1 (1,2 %) student s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 7 (8,4 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 9 (10,8 %) studentů a naprostá většina studentů, tedy 65 (78,3 %) s výrokem nesouhlasí.

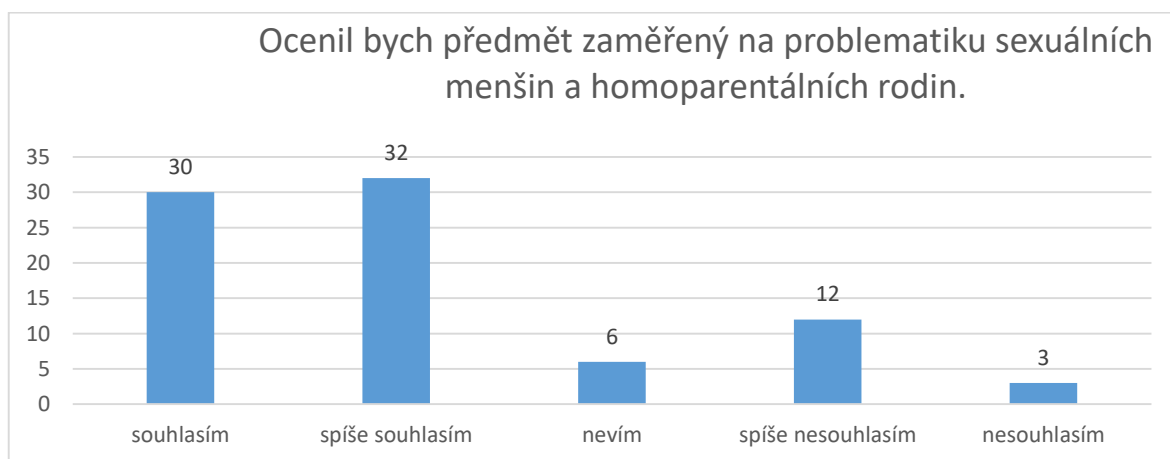
Výrok č. 4: V rámci studia jsem se účastnil besed, které byly zaměřené na homoparentální rodiny.

Graf 6 : V rámci studia jsem se účastnil besed, které byly zaměřené na homoparentální rodiny.

Graf 6 ukazuje, že 1 (1,2 %) student s výrokem souhlasí a 2 (2,4 %) studenti s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpověděl 1 (1,2 %) student. S výrokem spíše nesouhlasí 14 (16,9 %) studentů a naprostá většina studentů, tedy 65 (78,3 %) s výrokem nesouhlasí.

Výrok č. 5: Ocenil bych předmět zaměřený na problematiku sexuálních menšin a homoparentálních rodin.

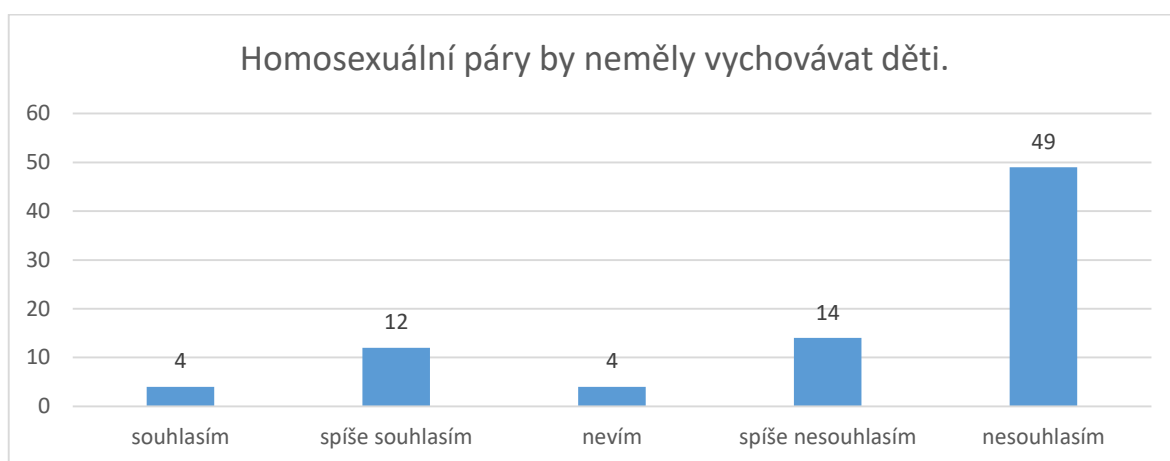
Graf 7: Ocenil bych předmět zaměřený na problematiku sexuálních menšin a homoparentálních rodin.

Z Grafu 7 vyplývá, že 30 (36,1 %) studentů s výrokem souhlasí a 32 (38,6 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 6 (7,2 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 12 (14,5 %) studentů a pouze 3 (3,6 %) studenti s výrokem nesouhlasí.

5.2 Předsudky vůči homoparentálním rodinám a dopady výchovy v homoparentální rodině na dítě

V podkapitole analyzujeme výroky odpovídající na druhý a třetí dílčí výzkumný cíl. K druhému dílčímu výzkumnému cíli se pojí výroky 6, 7, 8, 9, 10, 11 a 12. K třetímu dílčímu výzkumnému cíli se pojí výroky 7, 10, 11 a 12.

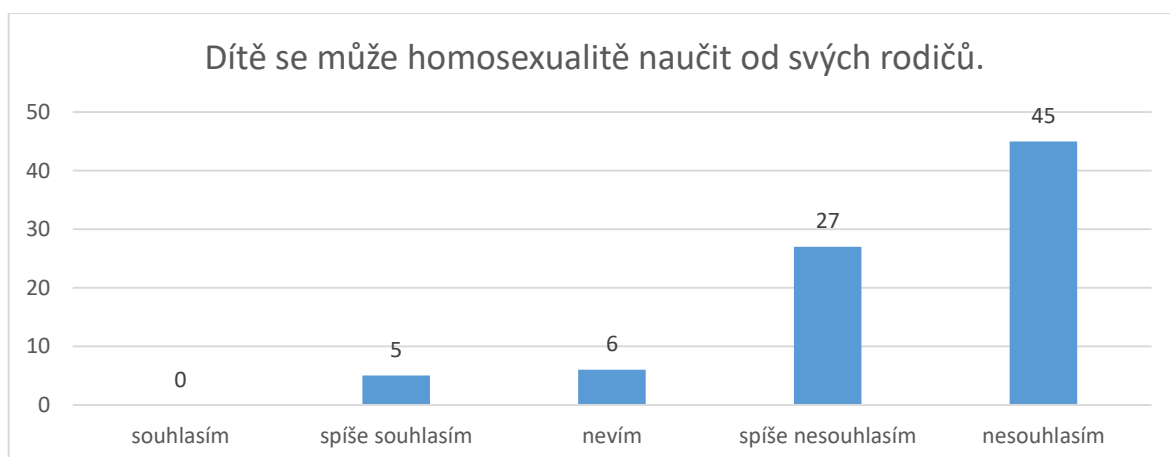
Výrok č. 6: Homosexuální páry by neměly vychovávat děti.

Graf 8 : Homosexuální páry by neměly vychovávat děti.

Graf 8 znázorňuje, že 4 (4,8 %) studenti s výrokem souhlasí a 12 (14,5 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpověděli 4 (4,8 %) studenti. S výrokem spíše nesouhlasí 14 (16,9 %) studentů a 49 (59 %) studentů s výrokem nesouhlasí.

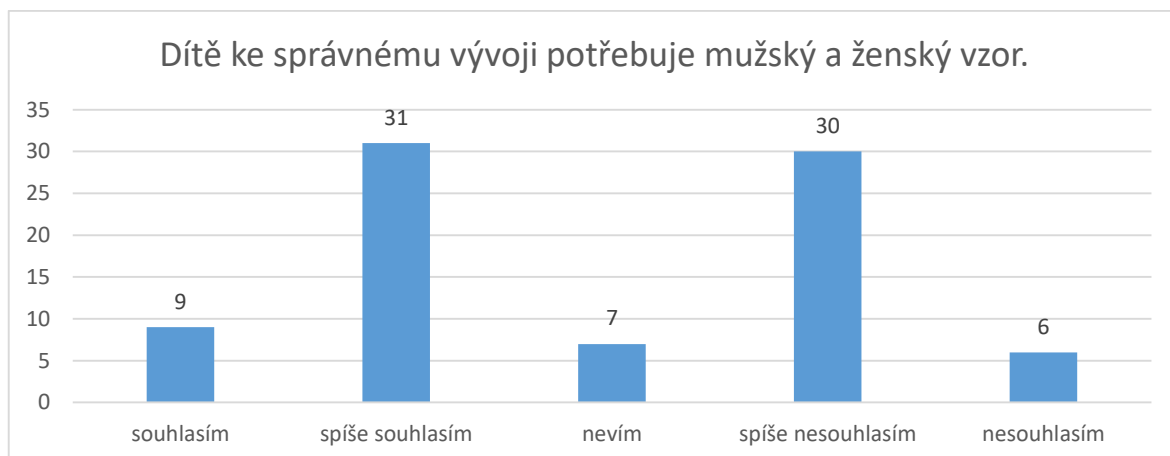
Výrok č. 7: Dítě se může homosexualitě naučit od svých rodičů.

Graf 9 : Dítě se může homosexualitě naučit od svých rodičů.

Z Grafu 9 vyplývá, že žádný student (0 %) s výrokiem souhlasí a 5 (6 %) studentů s výrokiem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 6 (7,2 %) studentů. S výrokiem spíše nesouhlasí 27 (32,5 %) studentů a 45 (54,2 %) studentů s výrokiem nesouhlasí.

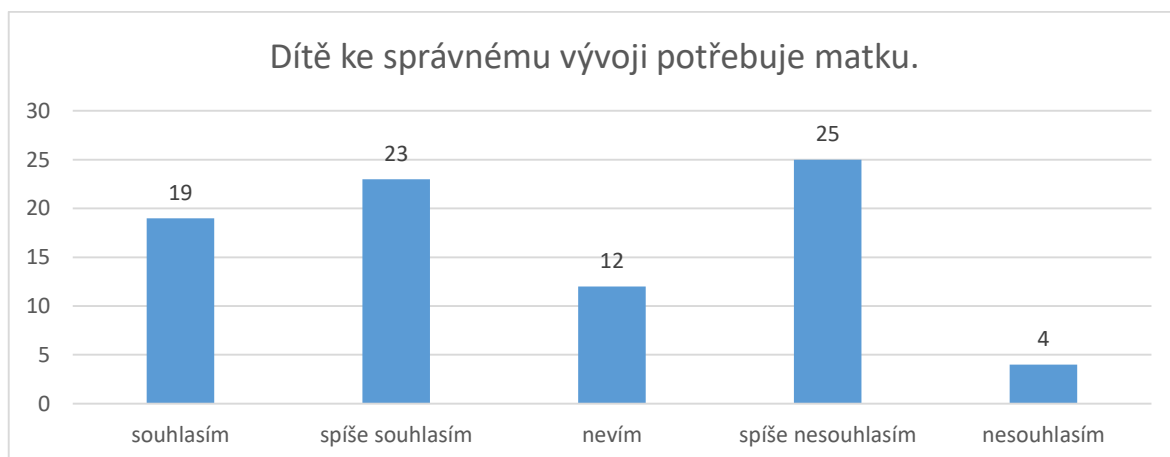
Výrok č. 8: Dítě ke správnému vývoji potřebuje mužský a ženský vzor.

Graf 10: Dítě ke správnému vývoji potřebuje mužský a ženský vzor.

Z Grafu 10 vyplývá, že 9 (10,8 %) studentů s výrokiem souhlasí a 31 (37,3 %) studentů s výrokiem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 7 (8,4 %) studentů. S výrokiem spíše nesouhlasí 30 (36,1 %) studentů a 6 (7,2 %) studentů s výrokiem nesouhlasí.

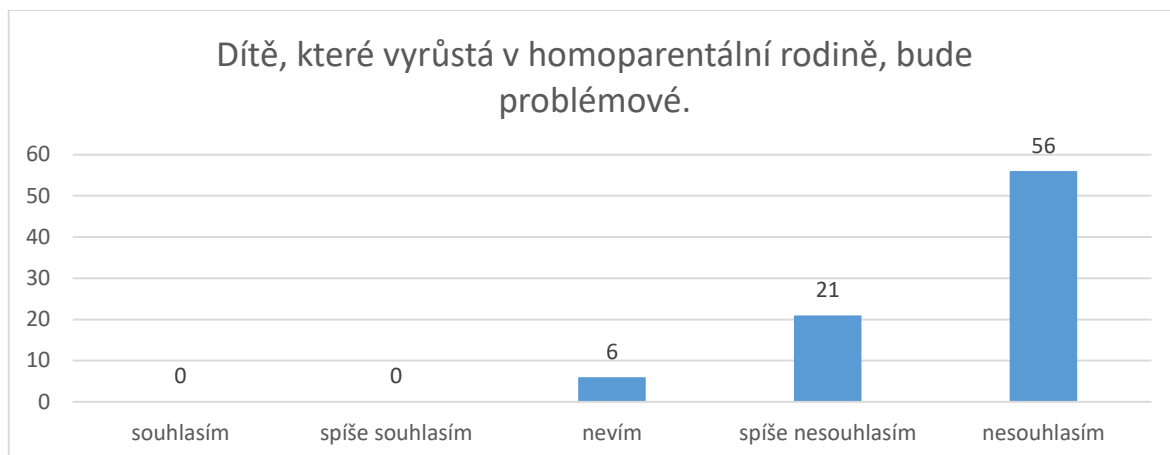
Výrok č. 9: Dítě ke správnému vývoji potřebuje matku.

Graf 11: Dítě ke správnému vývoji potřebuje matku.

Graf 11 ukazuje, že 19 (22,9 %) studentů s výrokiem souhlasí a 23 (27,7 %) studentů s výrokiem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 12 (14,5 %) studentů. S výrokiem spíše nesouhlasí 25 (30,1 %) studentů a 4 (4,8 %) studenti s výrokiem nesouhlasí.

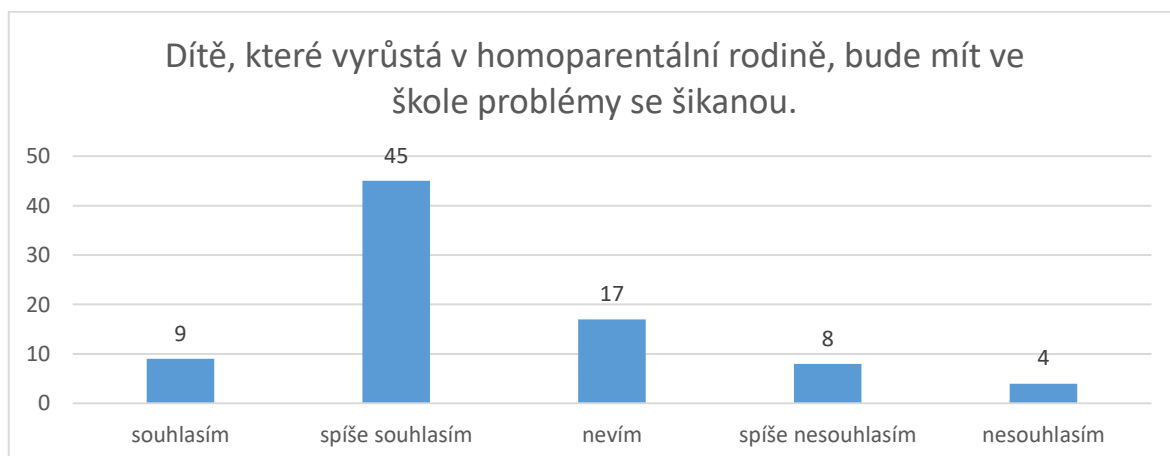
Výrok č. 10: Dítě, které vyrůstá v homoparentální rodině, bude problémové.

Graf 12: Dítě, které vyrůstá v homoparentální rodině, bude problémové.

Z Grafu 12 vyplývá, že žádný (0 %) student s výrokem souhlasí, a také žádný (0 %) student s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 6 (7,2 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 21 (25,3 %) studentů a naprostá většina, tedy 56 (67,5 %) studentů s výrokem nesouhlasí.

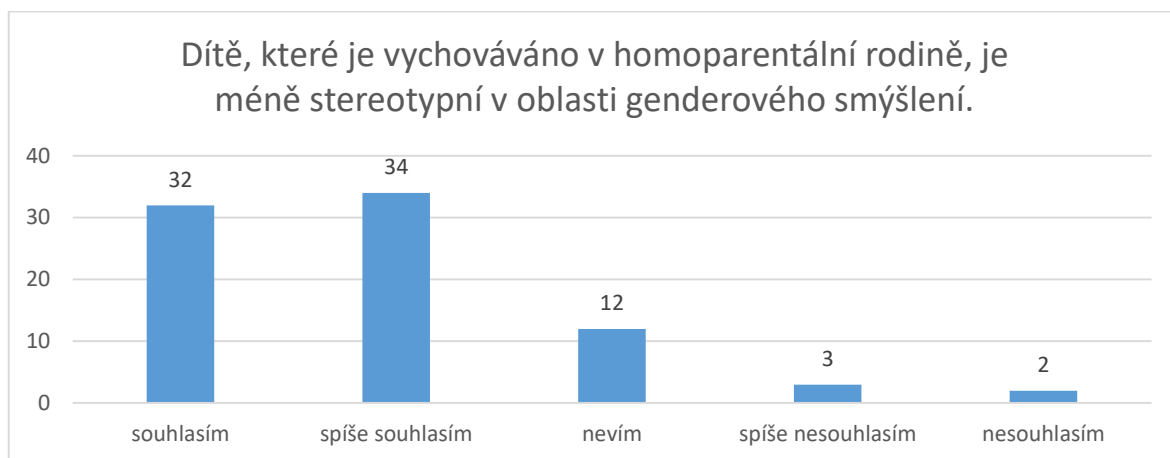
Výrok č. 11: Dítě, které vyrůstá v homoparentální rodině, bude mít ve škole problémy se šikanou.

Graf 13: Dítě, které vyrůstá v homoparentální rodině, bude mít ve škole problémy se šikanou.

Grafu 13 znázorňuje, že 9 (10,8 %) studentů s výrokem souhlasí a 45 (54,2 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 17 (20,5 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 8 (9,6 %) studentů a 4 (4,8 %) studenti s výrokem nesouhlasí.

Výrok č. 12: Dítě, které je vychovááno v homoparentální rodině, je méně stereotypní v oblasti genderového smýšlení.

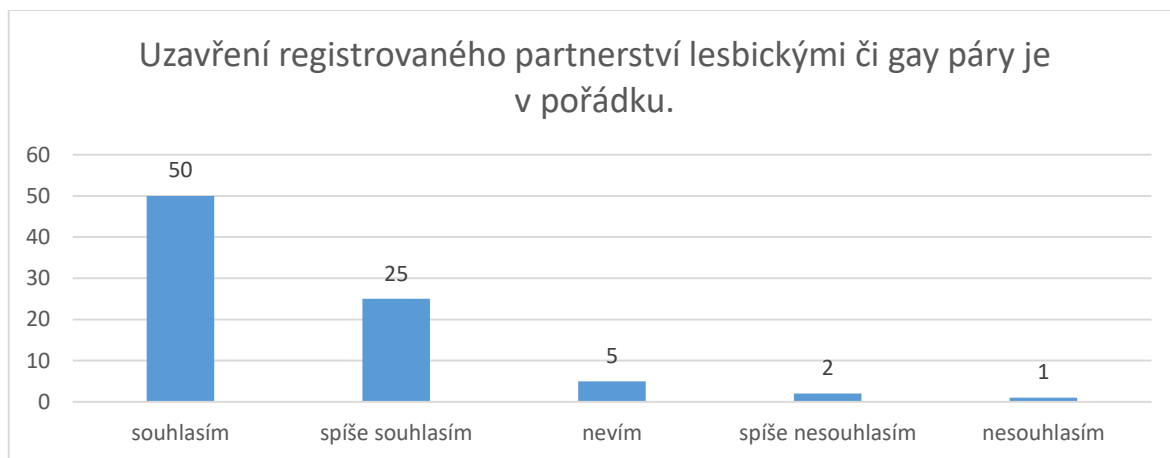
Graf 14: Dítě, které je vychovááno v homoparentální rodině, je méně stereotypní v oblasti genderového smýšlení.

Z Grafu 14 vyplývá, že 32 (38,6 %) studentů s výrokem souhlasí a 34 (41 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 12 (14,5 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 3 (3,6 %) studentů a 2 (2,4 %) studenti s výrokem nesouhlasí.

5.3 Registrované partnerství

V podkapitole analyzujeme výroky odpovídající na čtvrtý výzkumný cíl. Ke čtvrtému výzkumnému cíli se pojí výroky 13 a 14.

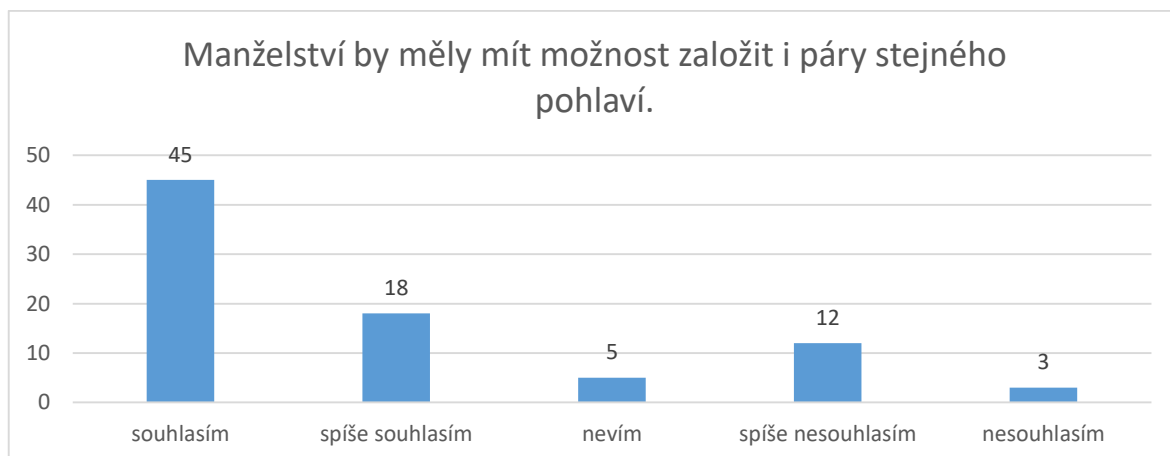
Výrok č. 13: Uzavření registrovaného partnerství lesbickými či gay páry je v pořádku.

Graf 15 : Uzavření registrovaného partnerství lesbickými či gay páry je v pořádku.

Z Grafu 15 vyplývá, že 32 (38,6 %) studentů s výrokem souhlasí a 34 (41 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 12 (14,5 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 3 (3,6 %) studenti a 2 (2,4 %) studenti s výrokem nesouhlasí.

Výrok č. 14: Manželství by měly mít možnost založit i páry stejného pohlaví.

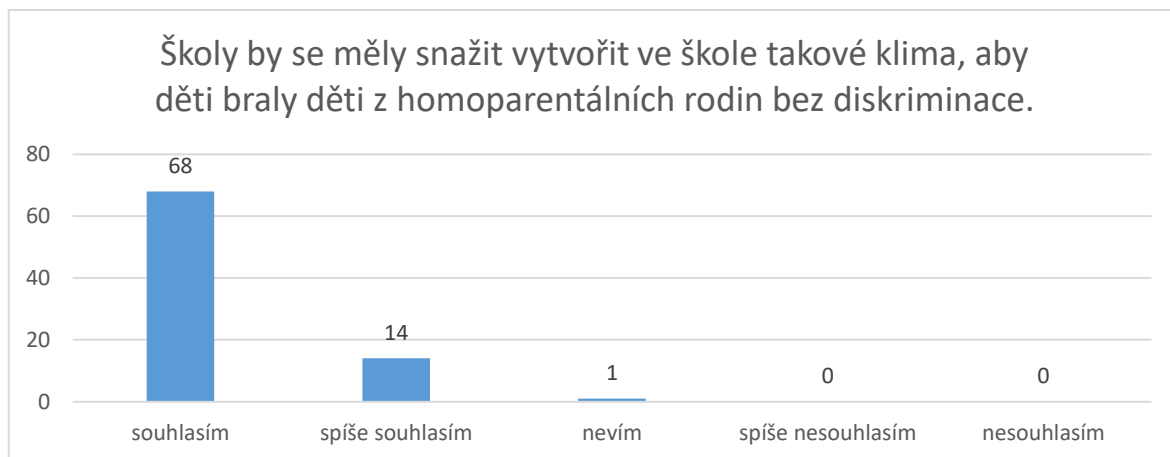
Graf 16 : Manželství by měly mít možnost založit i páry stejného pohlaví.

Graf 16 znázorňuje, že 45 (54,2 %) studentů s výrokem souhlasí a 18 (21,7 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 5 (6 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 12 (14,5 %) studentů a 3 (3,6 %) studenti s výrokem nesouhlasí.

5.4 Homoparentální rodina ve veřejném prostoru a v médiích

V podkapitole analyzujeme výroky odpovídající na pátý výzkumný cíl. K pátému výzkumnému cíli se pojí výroky 15, 16, 17, 18, 19 a 20.

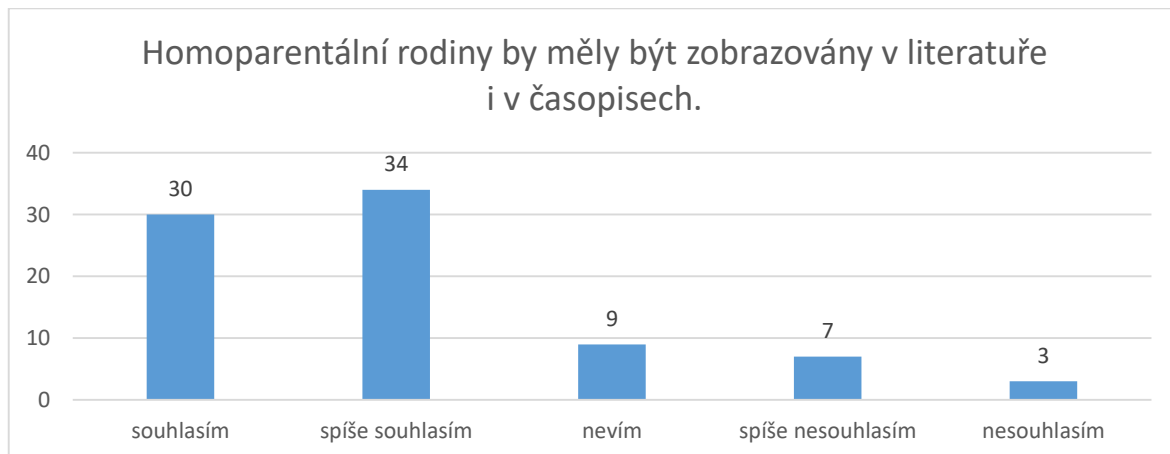
Výrok č. 15: Školy by se měly snažit vytvořit ve škole takové klima, aby děti braly děti z homoparentálních rodin bez diskriminace.

Graf 17: Školy by se měly snažit vytvořit ve škole takové klima, aby děti braly děti z homoparentálních rodin bez diskriminace.

Z Grafu 17 vyplývá, že většina, tedy 68 (81,9 %) studentů s výrokem souhlasí a 14 (16,9 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 1 (1,2 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí žádný (0 %) student, stejně tak žádný (0 %) student s výrokem nesouhlasí.

Výrok č. 16: Homoparentální rodiny by měly být zobrazovány v literatuře i v časopisech.

Graf 18 : Homoparentální rodiny by měly být zobrazovány v literatuře i v časopisech.

Graf 18 znázorňuje, že 30 (36,1 %) studentů s výrokem souhlasí a 34 (41 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 9 (10,8 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 7 (8,4 %) studentů a 3 (3,6 %) studenti s výrokem nesouhlasí.

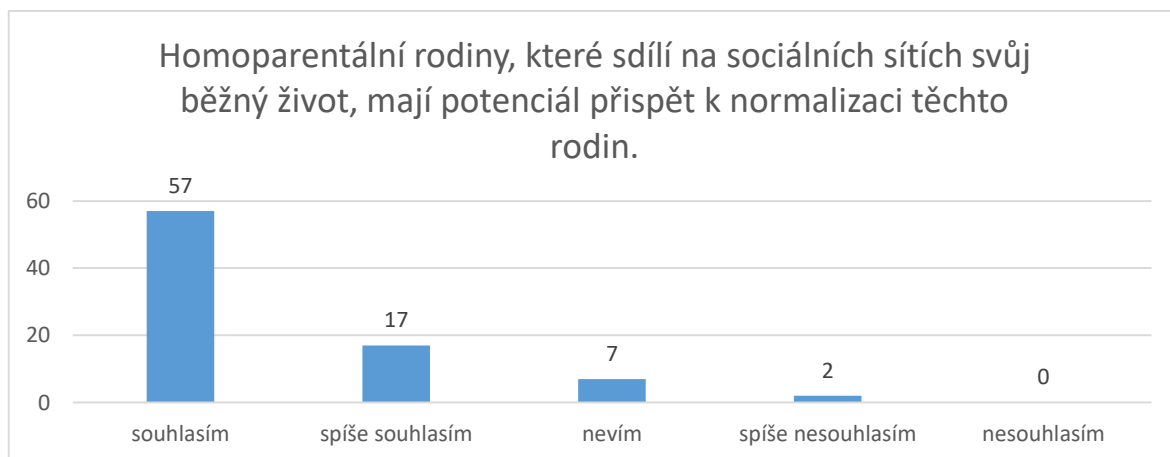
Výrok č. 17: Homoparentální rodiny mají právo na sociálních sítích sdílet svůj život.

Graf 19 : Homoparentální rodiny mají právo na sociálních sítích sdílet svůj život.

Z Grafu 19 vyplývá, že většina, tedy 68 (81,9 %) studentů s výrokem souhlasí a 14 (16,9 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpověděl žádný (0 %) student. S výrokem spíše nesouhlasí jen 1 (1,2 %) student a žádný (0 %) studentů s výrokem nesouhlasí.

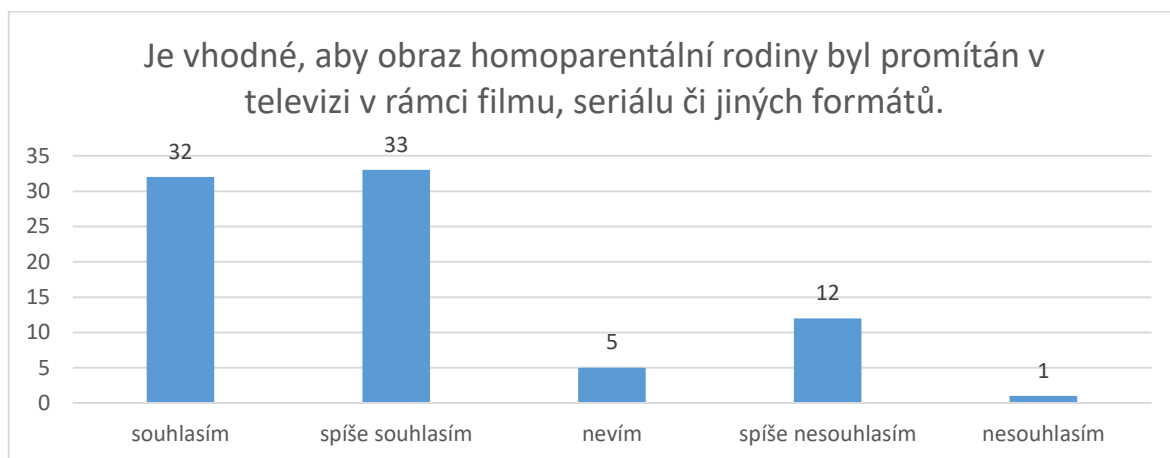
Výrok č. 18: Homoparentální rodiny, které sdílí na sociálních sítích svůj běžný život, mají potenciál přispět k normalizaci těchto rodin.

Graf 20 : Homoparentální rodiny, které sdílí na sociálních sítích svůj běžný život, mají potenciál přispět k normalizaci těchto rodin.

Z Grafu 20 vyplývá, že 57 (68,7 %) studentů s výrokem souhlasí a 17 (20,5 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 7 (8,4 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 2 (2,4 %) studenti a žádný (0 %) student s výrokem nesouhlasí.

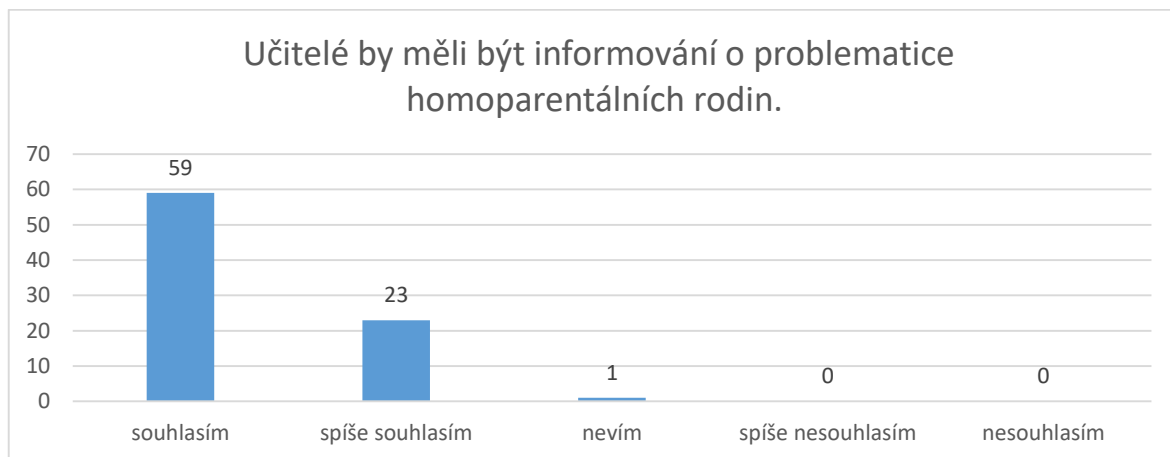
Výrok č. 19: Je vhodné, aby obraz homoparentální rodiny byl promítán v televizi v rámci filmu, seriálu či jiných formátů.

Graf 21 : Je vhodné, aby obraz homoparentální rodiny byl promítán v televizi v rámci filmu, seriálu či jiných formátů.

Graf 21 znázorňuje, že 32 (38,6 %) studentů s výrokem souhlasí a 33 (39,8 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 5 (6 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 12 (14,5 %) studentů a jen 1 (1,2 %) student s výrokem nesouhlasí.

Výrok č. 20: Učitelé by měli být informováni o problematice homoparentálních rodin.

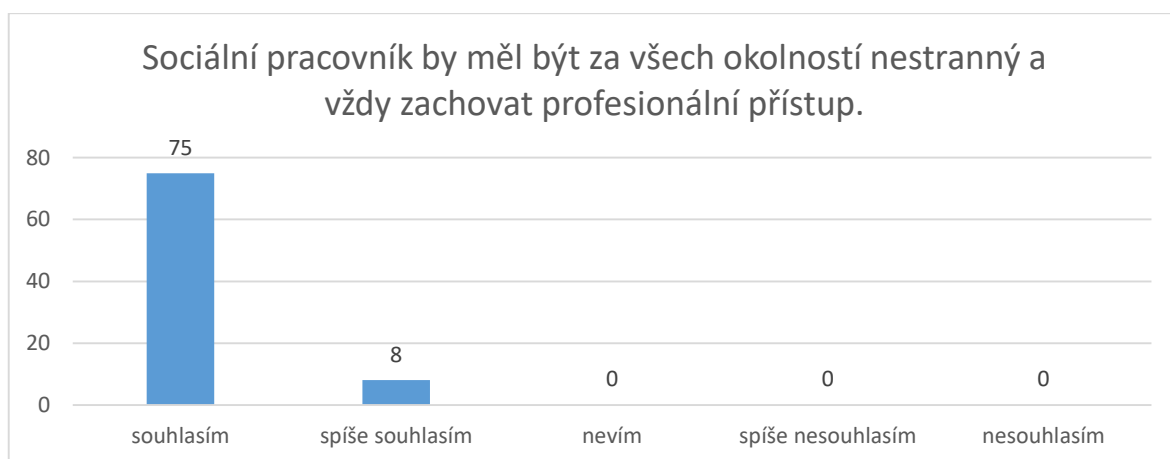
Graf 22 : Učitelé by měli být informováni o problematice homoparentálních rodin.

Z Grafu 22 vyplývá, že 59 (71,1 %) studentů s výrokem souhlasí a 23 (27,7 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpověděl 1 (1,2 %) student. S výrokem spíše nesouhlasí žádný (0 %) student, a také žádný (0 %) student s výrokem nesouhlasí.

5.5 Oprese sociálních pracovníků

V podkapitole analyzujeme výroky odpovídající na poslední, šestý výzkumný cíl. K šestému výzkumnému cíli se pojí výroky 21, 22, 23, 24 a 25.

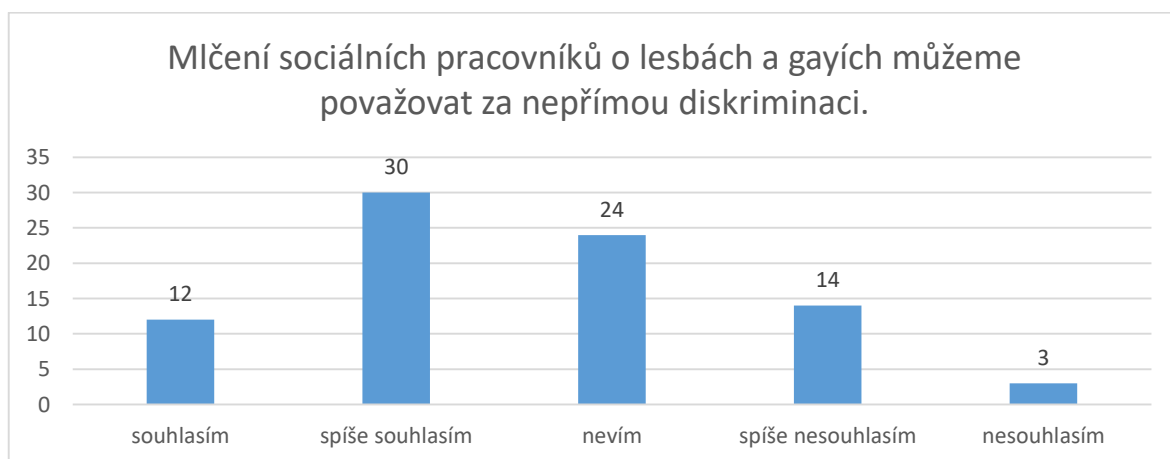
Výrok č. 21: Sociální pracovník by měl být za všech okolností nestranný a vždy zachovat profesionální přístup.

Graf 23 : Sociální pracovník by měl být za všech okolností nestranný a vždy zachovat profesionální přístup.

Graf 23 znázorňuje, že většina, tedy 75 (90,4 %) studentů s výrokem souhlasí a 8 (9,6 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpověděl žádný (0 %) student. S výrokem spíše nesouhlasí žádný (0 %) student, a také žádný (0 %) student s výrokem nesouhlasí.

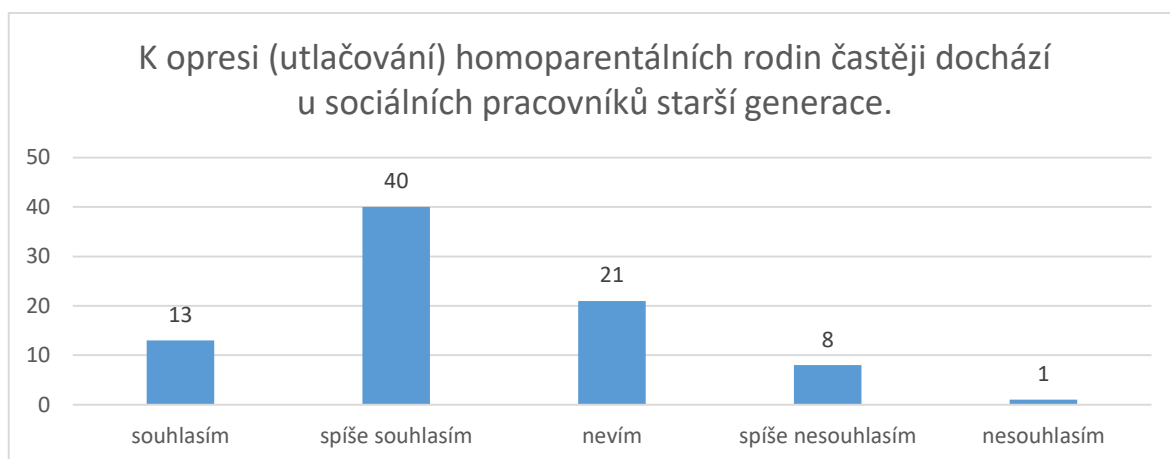
Výrok č. 22: Mlčení sociálních pracovníků o lesbách a gayích můžeme považovat za nepřímou diskriminaci.

Graf 24 : Mlčení sociálních pracovníků o lesbách a gayích můžeme považovat za nepřímou diskriminaci.

Z Grafu 24 vyplývá, že 12 (14,5 %) studentů s výrokem souhlasí a 30 (36,1 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 24 (28,9 %) student. S výrokem spíše nesouhlasí 14 (16,9 %) studentů a 3 (3,6 %) studenti s výrokem nesouhlasí.

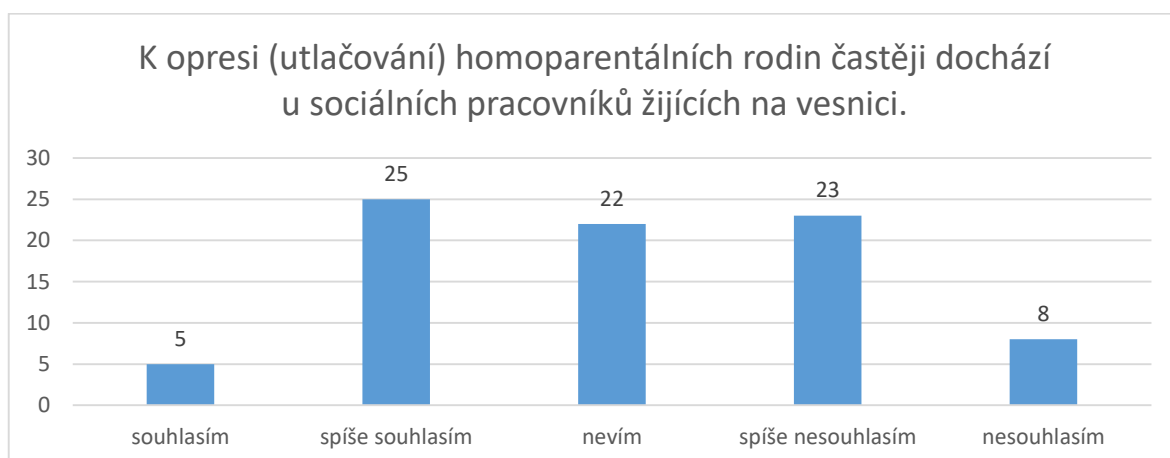
Výrok č. 23: K opresi (utlačování) homoparentálních rodin častěji dochází u sociálních pracovníků starší generace.

Graf 25: K opresi (utlačování) homoparentálních rodin častěji dochází u sociálních pracovníků starší generace.

Z Grafu 25 vyplývá, že 13 (15,7 %) studentů s výrokem souhlasí a 40 (48,2 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 21 (25,3 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 8 (9,6 %) studentů a pouze 1 (1,2 %) student s výrokem nesouhlasí.

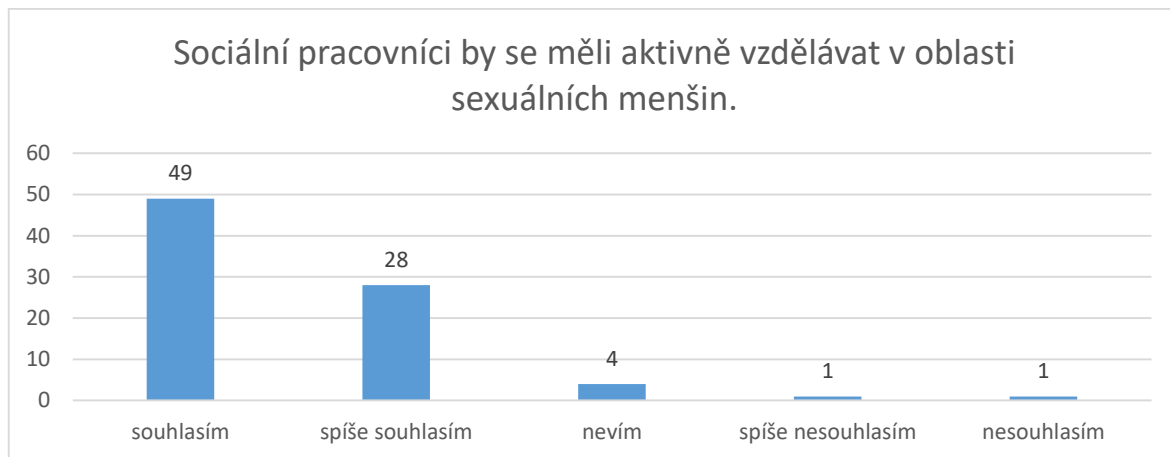
Výrok č. 24: K opresi (utlačování) homoparentálních rodin častěji dochází u sociálních pracovníků žijících na vesnici.

Graf 26 : K opresi (utlačování) homoparentálních rodin častěji dochází u sociálních pracovníků žijících na vesnici.

Graf 26 znázorňuje, že 5 (6 %) studentů s výrokem souhlasí a 25 (30,1 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpovědělo 22 (26,5 %) studentů. S výrokem spíše nesouhlasí 23 (9,6 %) studentů a 8 (9,6 %) studentů s výrokem nesouhlasí.

Výrok č. 25: Sociální pracovníci by se měli aktivně vzdělávat v oblasti sexuálních menšin.

Graf 27 : Sociální pracovníci by se měli aktivně vzdělávat v oblasti sexuálních menšin.

Z Grafu 27 vyplývá, že 49 (59 %) studentů s výrokem souhlasí a 28 (33,7 %) studentů s výrokem spíše souhlasí. Nevím odpověděli 4 (4,8 %) studenti. S výrokem spíše nesouhlasí jen 1 (1,2 %) student, a stejně tak jen 1 (1,2 %) student s výrokem nesouhlasí.

6 INTERPRETACE DAT

V šesté kapitole se zaměřujeme na interpretaci zjištěných výsledků výzkumu. Postupně interpretujeme každý dílčí výzkumný cíl.

V prvním dílčím výzkumném cíli se zaměřujeme na studenty sociální pedagogiky, jak je studium oboru sociální pedagogika připravilo na práci s homoparentální rodinou.

34,9 % studentů spíše souhlasí s výrokem, že se o problematiku homoparentality zajímá a také 34,9 % studentů spíše s výrokem nesouhlasí. Snížený zájem některých studentů o problematiku homoparentálních rodin může být důvodem, že jen velmi málo studentů (14,4 %) se ztotožňuje s výrokem, že téma homoparentálních rodin probírali na seminářích nebo přednáškách v rámci studijního oboru sociální pedagogika. Jen velmi málo z dotazovaných studentů (2,4 %) se s těmito rodinami setkalo v rámci odborných praxí. Studenti se neúčastnili besed zaměřených na homoparentální rodiny. To, že podle studentů problematika homoparentálních rodin není zařazena do studijních osnov, a také s takovými rodinami nepřišli do styku, může mít vliv na jejich možnou práci s homoparentální rodinou. Nejenže neinformovaný sociální pracovník nemůže těmto rodinám pomoci, ale také může docházet až k opresi. (Janebová, 2013, s. 24)

Z výroku číslo pět plyne, že studenti sociální pedagogiky by se chtěli dozvědět více o životě homoparentálních rodin. S výrokem, který se dotazuje na zájem studentů o samostatný předmět zaměřený na problematiku sexuálních menšin a homoparentálních rodin 36,1 % studentů souhlasí a 38,6 % spíše souhlasí. Tedy více než polovina studentů (74,7 %) projevila zájem o samostatný předmět zaměřený na problematiku sexuálních menšin a homoparentálních rodin.

V druhém dílčím výzkumném cíli se zaměřujeme, zda mají studenti sociální pedagogiky předsudky vůči homoparentálním rodinám.

Naprostá většina studentů (75,9 %) souhlasí a spíše souhlasí, že by homosexuální páry měly mít možnost vychovávat dítě. Objevili se ovšem i studenti, kteří vnímají výchovu dětí v homoparentálních rodinách negativně, i když studentů s tímto názorem se v našem dotazníkovém šetření objevilo minimum. S výrokem, že by homosexuální páry neměly vychovávat děti, souhlasilo jen 4,8 % studentů a spíše souhlasilo 14,5 % studentů. Naprostá většina studentů (86,7 %) odmítá předsudek, že dítě se může naučit homosexualitě od svých homosexuálně orientovaných rodičů.

V rámci výroku, zda děti potřebují ke správnému vývoji mužský a ženský vzor se odpovědi respondentů různily. Spíše s výrokem souhlasilo 37,3 % studentů a spíše s výrokem nesouhlasilo 36,1 % studentů. S výrokem souhlasilo 10,8 % studentů. Můžeme tedy říci, že studenti se spíše přiklání k názoru, že děti ke správnému vývoji mužský a ženský vzor potřebují. S tím souvisí i výrok, zda dítě potřebuje ke správnému vývoji matku. S výrokem spíše souhlasilo 27,7 % studentů a 30,1 % studentů spíše nesouhlasilo. 22,9 % studentů souhlasí s výrokem, že dítě ke správnému vývoji potřebuje matku. Můžeme tedy říct, že část studentů přijímá předsudky, že děti potřebují pro správný vývoj vidět v rodině mužský a ženský vzor a také, že děti ke správnému vývoji potřebují matku. Přitom ve studii autorů Stacey a Biblarze z roku 2010, bylo zjištěno, že není potřeba genderové zastoupení obou rodičů, zásadnější je, v jakém prostředí dítě vyrůstá. (Biblarz a Stacey, 2010, s. 17)

Studenti (25,3 %) spíše nesouhlasí a naprostá většina (67,5 %) nesouhlasí s výrokem, že dítě vyrůstající v homoparentální rodině bude problémové. A naopak více než polovina (65 %) studentů se přiklání k názoru, že dítě bude ve škole vystaveno šikaně. Vzhledem k heteronormativnímu nastavení společnosti a s tím spojenou homofobií tento předsudek může být opodstatněný. (Sloboda, 2016, s. 119) Homoparentální rodiny mohou vybírat školy otevřené odlišnostem a také děti na střet s homofobií připravit.

Více než polovina studentů (72,6 %) se přiklání k názoru, že děti vyrůstající v homoparentálních rodinách jsou tolerantnější z hlediska genderového smýšlení. Na to poukazuje i studie Stacey a Biblarze z roku 2001, kdy zjistili, že výchova dětí v homoparentální rodině nemá negativní dopad na vývoj dítěte. Nepatrné odlišnosti však spatřovali v tom, že děti jsou tolerantnější k odlišnostem. Nepovažují za problém, že by si měly najít partnera stejného pohlaví. (Biblarz a Stacey, 2001, s. 176-179) K podobnému výsledku dospěla i česká autorka Kutálková, která dělala rozhovor s dětmi žijící v homoparentálních rodinách. Z rozhovorů vyplývá, že děti jsou tolerantnější vůči stereotypům a genderovým předsudkům. Nestydí se, že jsou rodiče odlišní. (Kutálková, 2017)

Ve třetím dílčím výzkumném cíli se zaměřujeme na názor studentů sociální pedagogiky, jaký dopad může mít život v homoparentální rodině na dítě.

Většina studentů (86,7 %) se nedomnívá, že by se děti mohly homosexualitě naučit od svých rodičů. Taktéž se naprostá většina studentů (92,8 %) nedomnívá, že dítě, které vyrůstá v homoparentální rodině bude problémové.

V roce 2006 Americká akademie pediatriů poukazuje na skutečnost, že více než 25 let provádění výzkumů prokazuje, že sexuální orientace rodičů nemá negativní dopad na psychosociální, emoční ani behaviorální vývoj dítěte. (Tomeš, 2010) Stanoviska, že výchova stejnopohlavním párem nemá negativní dopad na dítě, vydala i řada psychologických asociací například v USA, ve Velké Británii, v Kanadě nebo Austrálii. (Sloboda, 2016, s. 117)

Dotazovaní studenti určitý negativní dopad na život dítěte v homoparentální rodině shledávají v možné šikaně dítěte ve školním prostředí. Podle studentů může mít dopad na dítě v oblasti genderového smýšlení, což můžeme považovat za pozitivní dopad, protože jsou děti tolerantnější k rozdílům a méně stereotypní.

V rámci čtvrtého dílčího výzkumného cíle se zaměřujeme na názor studentů na registrované partnerství.

79,6 % studentů se domnívá, že uzavření registrovaného partnerství homosexuálními osobami je v pořádku. Studenti (75,9 %) jsou tolerantní i v případě, že by homosexuální páry měly možnost uzavřít manželství. Výzkum ochránce práv z roku 2019 zjistil, že 95 % LGBT komunity považuje registrované za nedostatečné. Mezi registrovaným partnerstvím a manželstvím existují značné rozdíly. Zejména pozice sociálního rodiče je nedořešená, sociální rodič je pro dítě právně cizí osoba, i když se podílí na výchově. (Rozdíly mezi manželstvím a registrací, 2021)

V rámci pátého dílčího výzkumného cíle se zaměřujeme, jak by podle studentů sociální pedagogiky měla být rodina prezentována ve veřejném prostoru a v médiích.

Studenti (98,2 %) se shodli na výroku, že by školy měly vytvořit takové klima, aby děti braly děti z homoparentálních rodin bez diskriminace. Totiž právě školu můžeme považovat za genderovou instituci, kde se se sexualitou setkáváme, a proto se může objevit homofobní diskriminace, jak ze strany žáků, tak ze strany učitelů. (Sloboda, 2016, s. 85-86) Naprostá většina studentů (98, 8 %) souhlasila a spíše souhlasila s výrokem, že by učitelé měli být o problematice homoparentálních rodin informováni.

Celkově jsou studenti velice tolerantní k zastoupení homoparentálních rodin v médiích. Většina studentů (77,1 %) souhlasí a spíše souhlasí s výrokem, že by homosexuální rodiny měly být zobrazovány v literatuře i časopisech. Většina studentů (78, 4%) je také pro, aby homosexuální rodiny byly přítomny ve filmech či seriálech. Potenciál zviditelnění příběhů homoparentálních rodin shledáváme v rámci internetových sociálních sítí, kdy tyto rodiny

mohou sdílet svůj život a otevírat témata týkající se homoparentální rodiny. Většina studentů (98,2 %) souhlasí a spíše souhlasí s výrokem, že homoparentální rodiny mají právo na sociálních sítích sdílet svůj život. Většina studentů se domnívá (89,2 %), že rodiny, které sdílí na sociálních sítích svůj život, mají možnost přispět k normalizaci těchto rodin.

V rámci šestého dílčího výzkumného cíle se zaměřujeme na názor studentů na opresi sociálních pracovníků vůči homoparentálním rodinám.

Naprostá většina studentů (90,4 %) souhlasí a spíše souhlasí výrokem, že sociální pracovník by měl být za všech okolností nestranný a vždy zachovat profesionální přístup. U výroku, zda mlčení sociálních pracovníků o gayích a lesbách můžeme považovat za nepřímou diskriminaci, 36,1 % studentů spíše souhlasilo. Část studentů (28,9 %) u tohoto výroku dala škálu nevím. Podle Janebové (2013, s. 23) neznalost tématu homoparentální rodiny v české sociální práci může vést k tomu, že sociální pracovnice tuto problematiku sami neznají a může tak dojít k nerovnému přístupu ze strany sociální pracovnice.

Více než polovina studentů (63,9 %) souhlasí a spíše souhlasí s tím, že k opresi dochází u sociálních pracovníků starší generace. A současně 36,1 % studentů souhlasí a spíše souhlasí s výrokem, že k opresi sociálních pracovníků dochází častěji u sociálních pracovníků žijící na vesnici. Polášková (2009, s 40) ve výzkumu uvádí, že větší sklony k homofobnímu jednání mají lidé starší a žijící na vesnici. Univerzálně však neplatí, že s přibývajícím věkem je člověk více homofobní. Nutno podotknout, že výzkum Poláškové probíhal před dvanácti lety.

Naprostá většina studentů (92,7 %) se přiklání k výroku, že by se sociální pracovníci měli aktivně vzdělávat v oblasti sexuálních menšin a homoparentálních rodin.

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Z dotazníkového šetření vyplývá, že studenti na seminářích či přednáškách problematiku homoparentálních rodin příliš neprobírali a ani se neúčastnili besed zaměřených na tuto problematiku. Většina studentů projevila zájem, aby se do studijních osnov zařadil předmět zaměřený na problematiku sexuálních menšin a homoparentálních rodin. V předmětu by se mohla vyučovat legislativa, stěžejní výzkumy, způsoby, jak s těmito rodinami pracovat či antiopresivní teorie. Nebo by bylo užitečné problematiku zařadit jako jedno s témat povinných předmětů, například do předmětu sociologie, psychologie či sociální práce. Dále navrhujeme organizovat besedy s lidmi, kteří se problematikou homoparentálních rodin zabývají, například s psycholožkou Evou Poláškovou, socioložkou Kateřinou Nedbálkovou, odbornicí na veřejnou politiku Petrou Kutálkovou nebo sociologem Zdeňkem Slobodou. Studentům by mohly být také doporučovány odborné knihy zaměřené na problematiku práce se sexuálními menšinami a homoparentálními rodinami.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala inovativním pojetí rodiny a to rodinou homoparentální. Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký mají studenti sociální pedagogiky názor na homoparentální rodinu. Právě studenti oboru sociální pedagogika mohou s homoparentální rodinou pracovat. Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretickou část jsme rozdělili do tří kapitol. V rámci první kapitoly jsme zmínili možnosti homosexuálních párů založit rodinu, zejména náhradní rodinnou péči, asistovanou reprodukci a surogátní mateřství. Upozornili jsme na problematické právní postavení sociálního rodiče a na překážky, se kterými se homosexuální páry potýkají při zakládání rodiny. Dále jsme definovali pojmy manželství a registrované partnerství. Následně jsme řešili rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím. V rámci druhé kapitoly jsme se zabývali tím, jak heteronormativní nastavení společnosti ovlivňuje homoparentální rodiny. Následně jsme upozornili na předsudky, které o homoparentálních rodinách kolují v rámci široké veřejnosti. Dále byly zmíněny některé výzkumy i české autory řešící problematiku homoparentálních rodin. Ve třetí kapitole jsme se zaměřili na profesi sociálního pedagoga a sociálního pracovníka, kde se mohou setkat s homoparentální rodinou. Jako poslední jsme se zabývali etický kodexem, antiopresivní teorií a opresí sociálních pracovníků vůči sexuálním menšinám či homoparentálním rodinám.

Hlavním cílem praktické části bylo zjistit, jaký mají studenti sociální pedagogiky názor na homoparentální rodiny. Právě pohled studentů sociální pedagogiky je užitečný, protože se sexuálními menšinami nebo s homoparentálními rodinami mohou v budoucnu pracovat. Studenti by měli být dostatečně informovaní k tomu, aby zvládli poskytnout pomoc a podporu sexuálním menšinám a homoparentálním rodinám. Odpověď na hlavní výzkumný cíl jsme dostali pomocí dílčích výzkumných cílů. V našem výzkumu jsme zjistili, že v rámci studijního oboru sociální pedagogika se o těchto rodinách příliš nediskutuje. Studenti projeví zájem o samostatný předmět zaměřený na problematiku sexuálních menšin a homoparentálních rodin. Podle výsledků výzkumu jsou studenti vůči homoparentálním rodinám otevření, naprostá většina studentů se domnívá, že homosexuální páry by měly vychovávat děti, i když určité předsudky vůči těmto rodinám mají. Většina studentů má kladný názor na registrované partnerství, ale většina studentů také souhlasí, aby homosexuální páry měli možnost uzavřít manželství. Většina studentů je tolerantní z hlediska zastoupení homoparentálních rodin ve veřejném prostoru a v médiích. Studenti se domnívají, že působení homosexuálních rodin na sociálních sítích může přispět

k normalizaci těchto rodin. Homoparentální rodiny působící na sociálních sítích mají možnost otevírat témata související s jejich rodinou. Co se týká názoru na opresi sociálních pracovníků, tak většina studentů sociální pedagogiky se domnívá, že sociální pracovník by měl být nestranný a za všech okolností zachovat profesionální přístup.

Bakalářská práce může být prospěšná studentům humanitních oborů, zejména pak studentům a absolventům oboru sociální pedagogika.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BUREŠOVÁ, Kateřina. 2020. Rodičovství a partnerství gayů a leseb v českém právu. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. ISBN 978-80-7330-371-6.
2. BURKERTOVÁ, Eva, Helena KREJČÍKOVÁ a Lucie VÁŇOVÁ, 2015. Homosexuálové a právo na rodinný život. Časopis zdravotnického práva a bioetiky. 5(2), 25-37. ISSN 1804-8137.
3. JANEBOVÁ, Radka, 2014. Kritická sociální práce. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-413-7.
4. KUTÁLKOVÁ, Petra, 2015. Duhové rodiny ve stínu státu: situace homoparentálních rodin s malými dětmi. Praha: Prague Pride. ISBN 978-80-260-9143-1.
5. KUTÁLKOVÁ, Petra, 2018. Sešívání rodiny: nový život zevnitř i zvenku : přípravná studie mapující rizika a kroky k řešení sociálního vyloučení dětí, adolescentů a mladých dospělých, kteří vyrůstají v rekonstruovaných rodinách stejnopohlavních párů, či jejichž jeden z rodičů je gay/lesba či transgender osoba. Praha: Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu. Výzkumné zprávy (Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu). ISBN 978-80-88175-09-4.
6. KRAUS, Blahoslav, 2008. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.
7. MATOUŠEK, Oldřich, 2008. Metody a řízení sociální práce. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-502-8.
8. MÁTEL, Andrej, 2019. Teorie sociální práce I: sociální práce jako profese, akademická disciplína a vědní obor. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2220-2.
9. NEDBÁLKOVÁ, Kateřina, 2011. Matky kuráže: lesbické rodiny v pozdně moderní společnosti. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) ve spolupráci s Masarykovou univerzitou. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-041-4.
10. NOVOTNÝ, Petr, 2014. Nový občanský zákoník. Praha: Grada. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2.

11. NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Ivana SYRŮČKOVÁ a Pavlína VONDRÁČKOVÁ, 2017. Nový občanský zákoník. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. Právo pro každého (Grada). ISBN isbn978-80-271-0431-4.
12. ONDRISOVÁ, Sylvia, Marianna ŠÍPOŠOVÁ, Ivana ČERVENKOVÁ, Paula JÓJÁRT a Gabriel BIANCHI, 2002. Neviditeľná menšina: Čo (ne)vieme o sexuálnej orientácii. Bratislava: Nadácia Občan a demokracia. ISBN 80-968528-5-X.
13. POLÁŠKOVÁ, Eva, 2009. Plánovaná lesbická rodina: klíčové aspekty přechodu k rodičovství. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5013-6.
14. PROCHÁZKA, Miroslav. Sociální pedagogika. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5.
15. PRŮCHA, Jan, ed., 2009. Pedagogická encyklopedie. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-546-2.
16. SLOBODA, Zdeněk, 2016. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88163-09-1.
17. SMETÁČKOVÁ, Irena a Richard BRAUN, 2009. Homofobie v žákovských kolektivech: homofobní obtěžování a šikana na základních a středních školách - jak se projevuje a jak se proti ní bránit : doplňkový výukový materiál pro ZŠ a SŠ včetně didaktické aplikace tématu. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-016-2.
18. SOBOTKOVÁ, Irena, 2007. Psychologie rodiny. 2., přeprac. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-250-8.
19. ŠLOSÁR, Dušan, Vladimír LICHNE, Magdaléna HALACHOVÁ, Tatiana ŽIAKOVÁ, Zuzana ŠOLTÉSOVÁ a Ján ŠIMKO, 2017. Teórie sociálnej práce a vybrané klientske skupiny. ISBN 978-80-8152-577-3.

Elektronické zdroje

20. BIBLARZ, Timothy J. a Judith STACEY, 2001. (How) Does the Sexual Orientation of Parents Matter? American Sociological Review [online]. 66(2) [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2657413>

21. BIBLARZ, Timothy J. a Judith STACEY, 2010. How Does the Gender of Parents Matter? *Journal of Marriage and Family* [online]. 72(1), 3-22 [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/27752550>
22. BUREŠOVÁ, Kateřina. Homoparentalita v aspektech práva [online]. Brno, 2014 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/c44qz/>>. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
23. JARKOVSKÁ, Lucie, 2014. Mají mít řidičky autobusu právo adoptovat děti? In: A2larm [online]. [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2014/09/maji-mit-ridicky-autobusu-pravo-adoptovat-deti/>
24. KAŇKA, Petr, 2000. ABECEDA HOMOSEXUALITY [online]. In: . [cit. 2021-03-06]. Dostupné z: http://www.004.cz/storage/abeceda_homosexuality.pdf
25. KUTÁLKOVÁ, Petra, 2017. STUDIE: HLASY DĚTÍ Z RODIN GAYŮ A LESEB [online]. In: . [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/hlasy_deti
26. LORENZOVÁ, Jitka a Tereza KOMÁRKOVÁ, 2019. Sociální pedagogika: pojetí oboru a profese u studentů a sociálních pedagogů v České republice. *ORBIS SCHOLAE* [online]. 13(1), 87–106 [cit. 2021-03-26]. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/7364/OS_13_1_0087.pdf
27. MORAVEC, Štěpán, Kristýna KABELOVÁ, Daniel HŮLE a Anna ŠŤASTNÁ, 2015. Zavedení pozice sociálního pedagoga do škol (Studie proveditelnosti). Plzeň. Dostupné také z: <https://www.smocr.cz/Shared/Clanky/4591/studie-4.pdf>
28. PROCHÁZKA, Jiří, 2014. Homoparentalita, rodičovství leseb a gayů v českém kontextu. In: KOLAŘÍK, Marek. XII. NÁRODNÍ KONFERENCE O MANŽELSKÉM, PARTNERSKÉM A RODINNÉM PORADENSTVÍ: Současné podoby partnerského a rodinného soužití. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, s. 11-20. ISBN 978-80-244-4148-1.
29. Rozdíly mezi manželstvím a registrací, 2021. In: Jsme fěr [online]. [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz/rozdily>
30. TOMEŠ, Petr, 2010. Adopce dětí homosexuálními páry se ve světě považuje za zcela normální. In: *Britské listy: skutečnost je vždy složitější* [online]. [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://legacy.blisty.cz/art/51232.html>

Legislativa

31. ČESKO. Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>.
32. ČESKO. Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>.
33. ČESKO. Zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-373>
34. ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 11. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

USA United States of America

OSPOD Orgán sociálně právní ochrany dětí

WHO World Health Organization

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1 : Pohlaví respondentů</i>	31
<i>Graf 2 : Ročník studia</i>	31
<i>Graf 3 : O problematiku homoparentality se zajímám. (čtu články či knihy na toto téma, sleduji homoparentální rodiny na sociálních sítích)</i>	33
<i>Graf 4 : Téma homoparentálních rodin jsme probírali na seminářích či přednáškách.</i>	34
<i>Graf 5 : V rámci odborné praxe jsem se setkal s homoparentální rodinou.</i>	34
<i>Graf 6 : V rámci studia jsem se účastnil besed, které byly zaměřené na homoparentální rodiny.</i>	35
<i>Graf 7: Ocenil bych předmět zaměřený na problematiku sexuálních menšin a homoparentálních rodin.</i>	35
<i>Graf 8 : Homosexuální páry by neměly vychovávat děti.</i>	36
<i>Graf 9 : Dítě se může homosexualitě naučit od svých rodičů.</i>	36
<i>Graf 10: Dítě ke správnému vývoji potřebuje mužský a ženský vzor.</i>	37
<i>Graf 11: Dítě ke správnému vývoji potřebuje matku.</i>	37
<i>Graf 12: Dítě, které vyrůstá v homoparentální rodině, bude problémové.</i>	38
<i>Graf 13: Dítě, které vyrůstá v homoparentální rodině, bude mít ve škole problémy se šikanou.</i>	38
<i>Graf 14: Dítě, které je vychováváno v homoparentální rodině, je méně stereotypní v oblasti genderového smýšlení.</i>	39
<i>Graf 15 : Uzavření registrovaného partnerství lesbickými či gay páry je v pořádku.</i>	39
<i>Graf 16 : Manželství by měly mít možnost založit i páry stejného pohlaví.</i>	40
<i>Graf 17: Školy by se měly snažit vytvořit ve škole takové klima, aby děti braly děti z homoparentálních rodin bez diskriminace.</i>	41
<i>Graf 18 : Homoparentální rodiny by měly být zobrazovány v literatuře i v časopisech.</i>	41
<i>Graf 19 : Homoparentální rodiny mají právo na sociálních sítích sdílet svůj život.</i>	42
<i>Graf 20 : Homoparentální rodiny, které sdílí na sociálních sítích svůj běžný život, mají potenciál přispět k normalizaci těchto rodin.</i>	42
<i>Graf 21 : Je vhodné, aby obraz homoparentální rodiny byl promítán v televizi v rámci filmu, seriálu či jiných formátů.</i>	43
<i>Graf 22 : Učitelé by měli být informováni o problematice homoparentálních rodin.</i>	43
<i>Graf 23 : Sociální pracovník by měl být za všech okolností nestranný a vždy zachovat profesionální přístup.</i>	44
<i>Graf 24 : Mlčení sociálních pracovníků o lesbách a gayích můžeme považovat za nepřímou diskriminaci.</i>	44
<i>Graf 25: K opresi (utlačování) homoparentálních rodin častěji dochází u sociálních pracovníků starší generace.</i>	45

Graf 26 : K opresi (utlačování) homoparentálních rodin častěji dochází u sociálních pracovníků žijících na vesnici.45

Graf 27 : Sociální pracovníci by se měli aktivně vzdělávat v oblasti sexuálních menšin. ...46

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentka 3. ročníku oboru sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Dotazník má za úkol zjistit Vaše názory na rodiny, kde jsou rodiče osoby stejného pohlaví. Dotazník je zcela anonymní a jeho výsledky budou použity pouze pro potřeby mé bakalářské práce. Dotazník Vám zabere 5 minut.

Děkuji za Váš čas.

Denisa Stavínohová

Zakroužkujte prosím správnou informaci.

1. Jakého jste pohlaví?
a) Žena b) Muž
2. Je Váš studijní obor sociální pedagogika?
a) Ano b) Ne
3. Ve kterém jste ročníku studia?
a) Ve 2. ročníku b) Ve 3 ročníku
4. Jakou formu studia studujete?
a) Prezenční formu b) Kombinovanou formu

U každého výroku na škále prosím zakroužkujte, jak moc s výrokem souhlasíte, či nesouhlasíte.

1 souhlasím **2** spíše souhlasím **3** nevím **4** spíše nesouhlasím **5** nesouhlasím

1	O problematiku homoparentality se zajímám. (čtu články či knihy na toto téma, sleduji homoparentální rodiny na sociálních sítích)	1	2	3	4	5
2	Téma homoparentálních rodin jsme probírali na seminářích či přednáškách.	1	2	3	4	5
3	V rámci odborné praxe jsem se setkal s homoparentální rodinou.	1	2	3	4	5

4	V rámci studia jsem se účastnil besed, které byly zaměřené na homoparentální rodiny.	1	2	3	4	5
5	Ocenil bych předmět zaměřený na problematiku sexuálních menšin a homoparentálních rodin.	1	2	3	4	5
6	Homosexuální páry by neměly vychovávat děti.	1	2	3	4	5
7	Dítě se může homosexualitě naučit od svých rodičů.	1	2	3	4	5
8	Dítě ke správnému vývoji potřebuje mužský a ženský vzor.	1	2	3	4	5
9	Dítě ke správnému vývoji potřebuje matku.	1	2	3	4	5
10	Dítě, které vyrůstá v homoparentální rodině bude problémové.	1	2	3	4	5
11	Dítě, které vyrůstá v homoparentální rodině bude mít ve škole problémy se šikanou.	1	2	3	4	5
12	Dítě, které je vychováváno v homoparentální rodině je méně stereotypní v oblasti genderového smýšlení.	1	2	3	4	5
13	Uzavření registrovaného partnerství lesbickými či gay páry je v pořádku.	1	2	3	4	5
14	Manželství by měly mít možnost založit i páry stejného pohlaví.	1	2	3	4	5
15	Školy by se měly snažit vytvořit ve škole takové klima, aby děti braly děti z homoparentálních rodin bez diskriminace.	1	2	3	4	5
16	Homoparentální rodiny by měly být zobrazovány v literatuře i v časopisech.	1	2	3	4	5
17	Homoparentální rodiny mají právo na sociálních sítích sdílet svůj život.	1	2	3	4	5
18	Homoparentální rodiny, které sdílí na sociálních sítích svůj běžný život, mají potenciál přispět k normalizaci těchto rodin.	1	2	3	4	5
19	Je vhodné, aby obraz homoparentální rodiny byl promítán v televizi v rámci filmu, seriálu či jiných formátů.	1	2	3	4	5
20	Učitelé by měli být informováni o problematice homoparentálních rodin.	1	2	3	4	5

21	Sociální pracovník by měl být za všech okolností nestranný a vždy zachovat profesionální přístup.	1	2	3	4	5
22	Mlčení sociálních pracovníků o lesbách a gayích můžeme považovat za nepřímou diskriminaci.	1	2	3	4	5
23	K opresi (utlačování) homoparentálních rodin častěji dochází u sociálních pracovníků starší generace.	1	2	3	4	5
24	K opresi (utlačování) homopranetálních rodin častěji dochází u sociálních pracovníků žijících na vesnici.	1	2	3	4	5
25	Sociální pracovníci by se měli aktivně vzdělávat v oblasti sexuálních menšin.	1	2	3	4	5

Děkuji Vám za ochotu.